

Nazwa instytucji

**Śląski Uniwersytet Medyczny w
Katowicach**

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

**Biuletyn Informacyjny : Śląska Akademia Medyczna. R: 1997,
Nr 4-5.**

Sygnatura/numer zespołu: **J-15282**

ISSN: **0867-7646**

Liczba stron oryginału

32

Liczba plików skanów

32

Liczba plików publikacji

35

Miejsce wydania oryginału

Katowice

Data wydania oryginału

1997

Projekt/Sponsor digitalizacji

**Digitalizacja zbiorów Biblioteki SUM z funduszy
Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w
ramach środków finansowych na działalność
upowszechniającą naukę.**

Udostępnianie publikacji cyfrowej/prawa własności

Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach

Lokalizacja/pochodzenie oryginału

Zbiory Biblioteki Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

Przekazano do repozytorium cyfrowego: **31.12.2014**

**Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego**

ŚLĄSKA AKADEMIA MEDYCZNA

*Clara pacta
claros faciunt amicos*

BIULETYN INFORMACYJNY

DWUMIESIĘCZNIK

ROK VII

1997

Nr 4-5

SPIS TREŚCI

I. Z bieżącej działalności JM Rektora	3
II. Z prac Senatu	17
III. Z rad wydziałów	18
IV. Sprawy kadrowe	20
V. Konferencje, sympozja, zjazdy naukowe	26
VI. Sprawy studenckie	26
VIII. Nowości wydawnicze	27
X Varia	28

I. Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI JM REKTORA

SALVE ACADEMIA, SALVETE EI PROFESSORES SALVETE DISCIPULI, SALVETE ACADEMIAE AMICI

6 października 1997 w Domu Muzyki i Tańca w Zabrze Śląska Akademia Medyczna zainaugurowała rok akademicki 1997/1998, rozpoczynając tym samym 50 rok swej działalności.

Obok licznie zgromadzonych pracowników i studentów naszej uczelni, w uroczystości wzięli udział przedstawiciele władz wojewódzkich i miejskich: mgr inż. Eugeniusz CISZAK (wojewoda katowicki), mgr inż. Wojciech BOROŃSKI (wiceprezydent Katowic), mgr inż. Roman URBĄCZYK (prezydent Zabrze), mgr Marek KINCYK (prezydent Bytomia), inż. Edmund SROKA (prezydent Rudy Śląskiej), mgr Stefan PŁATEK (wiceprezydent Sosnowca), lekarze wojewódzcy: dr Andrzej SOŚNIERZ (Katowice), dr Ryszard ODRZYWOŁEK (Bielsko-Biała), dr Sławomir STRZELCZYK (Częstochowa), dr Maciej PIRÓG (Opole).

Obecni byli również prof. dr hab. Jerzy SOKAL (dyrektor Instytutu Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu), Małgorzata LIPIŃSKA (przewodnicząca Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych w Katowicach), a także przedstawiciele okręgowych izb lekarskich Katowic i Częstochowy oraz przedstawiciele instytucji wspomagających działalność ŚAM: inż. Henryk BEBEROK (dyrektor Okręgu Telekomunikacji Polskiej SA), Paweł LEJMAN (dyrektor VII Oddziału Banku Śląskiego w Katowicach) oraz Ryszard WANDASIEWICZ (prezes Fundacji Ochrony Zdrowia Huty „Katowice”).

Środowiska akademickie naszego regionu reprezentowali: rektor Politechniki Śląskiej – prof. dr hab. Bogusław POCHOPIEŃ, rektor Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach – prof. dr hab.

Janusz NOWOTNY, prorektor ds. dydaktycznych Akademii Muzycznej w Katowicach – prof. dr hab. Edward BOGUSŁAWSKI, prorektor ds. dydaktycznych Uniwersytetu Śląskiego – prof. dr hab. Zofia RATAJCZAK, prorektor ds. nauki Akademii Ekonomicznej w Katowicach – prof. dr hab. Florian KUŹNIK, rektor Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych w Tychach – prof. dr hab. Ewa HORODYŃSKA, rektor Górnośląskiej Wyższej Szkoły Handlowej w Katowicach – dr Ewa PIASKOWSKA, prorektor Śląskiej Wyższej Szkoły Zarządzania w Katowicach – dr Wanda NAGÓRNY, prefekt wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Katowicach – ks. Andrzej NOWICKI, przedstawiciel katowickiej filii Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie – prof. dr hab. Roman STARAK, a także duszpasterz akademicki – ks. Stanisław PUCHAŁA.

Szczególnymi gośćmi tegorocznej inauguracji byli dwaj profesorowie: Kazimierz DUX oraz Mieczysław LUCIAK, którym w tym właśnie dniu wręczono dyplomy doktorów honoris causa Śląskiej Akademii Medycznej. Na uroczystość przybyli również dwaj spośród dotychczasowych doktorów honorowych ŚAM – profesorowie Witold NIEPOŁOMSKI i Jerzy ZIELIŃSKI.

Po powitaniu wszystkich zebranych oraz uczczeniu minutą ciszy pamięci zmarłych w minionym roku akademickim Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej, Jacka ŻOCHOWSKIEGO, oraz nauczycieli akademickich ŚAM, gospodarz uroczystości rektor ŚAM, prof. dr hab. Zbigniew RELIGA, wygłosił **przemówienie inauguracyjne**, po czym nastąpiło **ślubowanie** oraz **immatrykulacja** 18-osobowej grupy studentów reprezentujących 610 no-

wo przyjętych słuchaczy studiów dziennych trzech wydziałów Akademii.

Tradycyjnym elementem uroczystości inauguracyjnej jest **pożegnanie pracowników** naukowo-dydaktycznych i administracyjno-technicznych uczelni odchodzących na emeryturę i podziękowanie im za wieloletni trud. W tym roku przeszło na emeryturę 9 nauczycieli akademickich oraz 8 pracowników administracyjno-technicznych. Profesorom Zygmuntowi GÓRCIE, Janowi SKRZYPKOWI oraz Tadeuszowi WENCŁOWI rektor Zbigniew RELIGA przekazał listy gratulacyjne, podkreślając ich wybitne osiągnięcia i zasługi dla rozwoju Akademii.

Kolejny punkt inauguracji stanowiło **wręczenie indywidualnych i zespołowych nagród Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej**.

Nagrody indywidualne otrzymali prof. dr hab. Zbigniew RELIGA oraz prof. dr hab. Władysław PIERZCHAŁA.

Nagrody zespołowe uzyskali:

1. Prof. dr hab. n. med. Henryk TRZECIAK oraz dr n. med. Bogusław OKOPIEŃ za cykl prac z zakresu oceny kurczliwości mięśniówki gładkiej szczurów karmionych dietą miazdżycorodną i prewencyjnego działania leków blokujących kanał wapniowy.

2. Prof. dr hab. n. med. Jerzy HOŁOWIECKI, dr hab. n. med. Sławomira KYRCZ-KRZEMIEN, [dr n. med. Ewa SZERUDA-RUDZKA], dr n. med. Beata STELLA-HOŁOWIECKA, dr n. biol. Krystyna JAGODA, dr n. med. Małgorzata KRAWCZYK-KULIŚ, dr n. med. Jerzy WOJNAR oraz dr n. med. Mirosław MARKIEWICZ za cykl prac na temat doskonalenia metod leczenia ostrych białaczek limfoblastycznych u dorosłych.

3. Prof. dr hab. n. med. Leszek GIEC, prof. dr hab. n. med. Andrzej BOCHENEK, prof. dr hab. n. med. Tadeusz MANDECKI, prof. dr hab. n. med. Maria TRUSZ-GLUZA, dr hab. n. med. prof. ŚAM Stanisław NOWAK, dr hab. n. med. Janusz DRZEWIECKI oraz dr hab. n. med. Zbigniew GAŚSIOR za opracowanie

podręcznika „Choroba niedokrwienna serca”.

4. Dr hab. n. med. prof. ŚAM Krystyna KARCZEWSKA, prof. dr hab. n. med. Antoni DYDUCH, dr n. med. Jacek KASNER, dr n. med. Maria ŁUKASIK oraz dr n. med. Alicja ŻABKA za cykl prac nt. „Celiakia u dzieci i młodzieży – diagnostyka, klinika, leczenie i rokowanie w świetle 25-letnich doświadczeń”.

5. Prof. dr hab. n. med. Barbara BUNTNER, dr n. przyr. Zofia OSTROWSKA, dr n. med. Krystyna ŻWIRSKA-KORCZALA oraz prof. dr hab. n. med. Marian PARDELA i dr n. med. Marek DRÓŹDŹ za cykl prac dotyczących zachowania się różnych hormonów i ich biorytmów u otyłych kobiet i mężczyzn przed i po chirurgicznym leczeniu jejunoileostomią.

6. Prof. dr hab. n. przyr. Tadeusz WILCZOK, dr n. przyr. Zofia DZIERŻEWICZ oraz dr n. przyr. Beata CWALINA za pracę pt. „Wewnątrzgatunkowe zróżnicowanie bakterii *Desulforibrio desulfuricans* izolowanych z biocenoz różnych środowisk przyrodniczych”.

Rektor Zbigniew Religa poinformował także o przyznaniu **stypendiów Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej**. Otrzymało je 8 studentów Wydziału Lekarskiego w Zabrze za wybitne wyniki w nauce: Marek GIERLOTKA, Beata KAZIOR, Beata ŁABUZ, Grzegorz NALEPA, Tomasz PITSCH, Maciej TOMASZEWSKI, Anna WOLNA i Sławomir ŻEGLIŃ.

Wyjątkowy charakter tegorocznej inauguracji nadała **uroczysta promocja doktorów honoris causa**. Tę najwyższą godność akademicką Senat Śląskiej Akademii Medycznej przyznał dwóm wybitnym naukowcom: prof. dr hab. Kazimierzowi DUXOWI – pionierowi kadry naukowo-dydaktycznej naszej uczelni, organizatorowi Katedry Patologii Ogólnej i Doświadczalnej, oraz prof. dr hab. Mieczysławowi LUCIAKOWI – jednemu z pierwszych naszych absolwentów, który całe swe zawodowe życie związał właśnie ze Śląską Akademią Medyczną, pełniąc w niej także wiele odpowiedzialnych funkcji – od

funkcji kierownika katedry po funkcję rektora.

Rektor Zbigniew RELIGA zapowiadając akty promocji powiedział m.in.: „Ciesz się, że tak liczne grono będzie dziś świadkami wręczenia honorowych dyplomów Panom Profesorom Kazimierzowi Duxowi oraz Mieczysławowi Luciakowi, niezmiernie zasłużonym dla naszej Alma Mater.

Ciesz się obecnością studentów, zwłaszcza zaś pierwszego roku, gdyż dla nich ta uroczystość o wielowiekowej tradycji akademickiej jest pierwszą okazją do odkrywania różnorodności i bogactwa życia uczelni.

W każdym młodym człowieku tkwi naturalne dążenie szukania autorytetu i wzorca. Dzisiejsza uroczystość stwarza sposobność poznania ludzi, którzy stali się autorytetem i wzorcem dla niejednego pokolenia studentów i młodych naukowców.

Życzę nam wszystkim, zwłaszcza zaś Wam, Studentom, aby w obecnym tu gronie znaleźli się naśladowcy i kontynuatorzy tak twórczych postaw życio-

wych. Życzę Wam, Moi Drodzy, abyście właściwie rozpoznali swoje talenty, gdyż najwięcej dokonamy w tym, do czego jesteśmy najwięcej uzdolnieni.”

Sylwetki honorowych doktorów przedstawili prof. dr hab. Tadeusz WILCZOK – promotor prof. dr hab. Kazimierza DUXA, oraz prof. dr hab. Marcin KAMIŃSKI – promotor prof. dr hab. Mieczysława LUCIAKA.

Aktu promocji dokonał dziekan Wydziału Lekarskiego w Katowicach – dr hab. prof. ŚAM Jan DUŁAWA.

Oficjalną część otwarcia nowego roku akademickiego zakończył **wykład inauguracyjny** wygłoszony przez profesora Mieczysława Luciaka nt. „Rozwój diagnostyki morfologicznej raka gruczołu krokowego z perspektywy molch wieloletnich doświadczeń naukowych”.

(Teksty wykładów profesorów Kazimierza Duxa oraz Mieczysława Luciaka publikujemy w dalszej części „Biuletynu”).

Po przerwie – w części artystycznej – odbył się **koncert „Muzyczne inspiracje Katarzyny Gärtner”**.

* * * * *

REKTORSKIE WYSTĄPIENIE INAUGURACYJNE

Dostojni Goście
Wysoki Senacie
Szanowne Rady Wydziału
Droga Młodzieży
Szanowni Państwo

Minął rok od objęcia przeze mnie funkcji Rektora Śląskiej Akademii Medycznej. Przed rokiem nasza inauguracja miała szerszy, ogólnokrajowy wymiar – gościliśmy delegacje wszystkich akademii medycznych, wraz z ich rektorami.

Dziś spotykamy się w rodzinnym – można by rzec – gronie, jednak inauguracja ta ma dla nas szczególny charakter, otwiera bowiem Jubileuszowy Rok 50-lecia naszej Alma Mater.

Jubileusz jest zakończeniem pewnego, znaczącego etapu, okazją do podsumowań i refleksji, dokonywania bilansów „zysków i strat”. Jednocześnie jest również początkiem – krokiem ku przyszłości, czasem inspiracji, wytyczania planów. Oba te aspekty z pewnością będą się przeplatały w naszych rocznicowych obchodach. Pełnienie funkcji rektora w tym właśnie czasie to dla mnie wielki honor, a zarazem odpowiedzialność.

Szanowni Państwo

Przed rokiem, obejmując urząd Rektora, wskazywałem na priorytetowe – w moim przekonaniu – kierunki rozwojowe naszej uczelni oparte na równomiernym rozwoju wszystkich wydziałów i utrzymaniu struktur Akademii. Deklaracja ta wynikała z przekonania o konieczności za-

chowania potencjału intelektualnego, warunkującego możliwości dalszego rozwoju i umacniającego pozycję naszej uczelni w obszarach jej statutowych działań. Znałem mi były wcześniej złe warunki pracy niektórych jednostek, ale dopiero jako Rektor mogłem poznać rozmiary tych niedogodności. Dlatego też podjąłem wielostronne działania zmierzające do docelowego zapewnienia Akademii własnej bazy, która pozwoli w pełni wykorzystać posiadany potencjał.

Stąd nasze starania o przejęcie na potrzeby szpitali klinicznych inwestycji Szpitala Zabrze-Gliwice oraz Górnośląskiego Centrum Medycznego w Katowicach-Ochojcu. Włączenie tych placówek w struktury kliniczne Akademii daje nam szansę rozwoju i faktycznego uczestnictwa w systemie nauki i ochrony zdrowia na kolejne 50 lat.

Co zdołaliśmy osiągnąć?

Zacznę od **Wydziału Lekarskiego w Zabrzu**.

Podpisane zostało **porozumienie** między Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej a Wojewodą Katowickim, przy współudziale Rektora Akademii o **przejęciu inwestycji Szpitala Zabrze-Gliwice** na potrzeby Akademickiego Centrum Medycznego Śląskiej Akademii Medycznej.

Przejęta inwestycja została wprowadzona do budżetu państwa jako **inwestycja centralna**.

Zatwierdzony został przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej **program użytkowy Akademickiego Centrum Medycznego**, uwzględniający nowoczesną bazę leczniczą, pozwalającą na skupienie rozproszonych aktualnie na bazie obcej Zabrze i Bytomia jednostek klinicznych Wydziału Lekarskiego w Zabrzu oraz na poprawę i poszerzenie zakresu świadczeń zdrowotnych Szpitala Klinicznego nr 1 w Zabrzu. Akademickie Centrum Medyczne – w której to nazwie zawarta jest idea scalenia struktur służących stałemu doskonaleniu kadry – będzie obejmowało także:

- Medyczne Centrum Szkoleniowo-Kongresowe,
- Akademicki Ośrodek Medycznego Eksperymentu Naukowego,
- Regionalne Centrum Polityki Zdrowotnej,
- Polskie Centrum Promocji Technologii Medycznych.

Jestem głęboko przekonany, że zrealizowanie inwestycji w tym kształcie pozwoli na stworzenie ośrodka na miarę XXI wieku.

I krok sprzed miesiąca – w trybie konkursowym został wybrany **Generalny Architekt Projektu Akademickiego Centrum Medycznego** – francuska Grupa SOFRESID – który zgodnie z kontraktem jeszcze w październiku ma przedstawić pełną koncepcję realizacji przebudowy, co warunkuje pozyskanie na ten cel środków z budżetu państwa w 1998 roku i podjęcie procesu inwestycyjnego.

Wydział zabrzański to także **stomatologia**. Dzięki zakończeniu **remontu obiektu w Bytomiu i zakupowi wyposażenia** baza Oddziału Stomatologicznego osiągnie pożądaną poziom. Właśnie przed paroma dniami został wyłoniony w drodze negocjacji z zachowaniem konkurencji dostawca wyposażenia stomatologicznego i radiologicznego.

Rozwiązania wielu problemów oczekuje również **Wydział Lekarski w Katowicach**. Stabilność struktury tego wydziału widzę w **ukończeniu budowy Górnośląskiego Centrum Zdrowia Dziecka i Matki** oraz – jak już wspominałem – w **przejęciu** na potrzeby szpitala klinicznego **Górnośląskiego Centrum Medycznego w Katowicach-Ochojcu**, które po nieznacznej korekcie profilu w pełni zaspokoi – wraz z istniejącą bazą szpitali klinicznych – potrzeby wydziału.

Liczę na to – czemu dałem wyraz w swoim wniosku skierowanym do Pana Wojewody, który zaszczylił swoją obecnością naszą dzisiejszą uroczystość – że problem ten znajdzie wkrótce oczekiwane rozwiązanie, służące jednocześnie optymalnemu

uksztaltowaniu sieci szpitalnej regionu, województwa i miasta Katowice.

Podejmujemy też działania zmierzające do poprawy niełatwej sytuacji trzeciego wydziału naszej Akademii – **Wydziału Farmaceutycznego**. Mam świadomość, jak ogromny dysonans stanowią ograniczone możliwości wyeksploatowanej bazy tego wydziału w zestawieniu z jego prężnym rozwojem i zwiększającą się liczbą studentów. Trudności wydziału udało się przejściowo złagodzić przez adaptację na potrzeby kilku jednostek zastępczej bazy lokalowej, **docelowo myślę jednak o kontynuacji budowy wstrzymanej przed kilkoma laty inwestycji**.

Szanowni Państwo

Miniony rok był dla mnie twardą szkołą „uczenia się Akademii”, okresem wielu wewnętrznych zmagani między wyborem rozwiązań doraźnych a koncepcją docelową.

Jednym z takich kontrowersyjnych problemów jest **sprawa kadry dydaktycznej**, której liczba w wielu specjalnościach przekracza potrzeby wynikające z „czystej matematyki” procesu kształcenia. Najłatwiejszym rozwiązaniem było podjęcie decyzji o likwidacji kilkudziesięciu etatów. Staralem się jednak spojrzeć na to zagadnienie szerzej – w aspekcie możliwości docelowego wykorzystania tej kadry w systemie ochrony zdrowia i stąd decyzja, mimo iż ekonomicznie niesłuszna, utrzymania obecnego stanu.

Z dniem 1 stycznia 1998 roku wchodzi w życie znowelizowana ustawa o zakładach opieki zdrowotnej. W świetle jej przepisów zamierzam rozwiązać powyższy problem.

Jako Senator RP minionej kadencji jestem świadom niedoskonałości tworzonych aktów prawnych. Tych niedoskonałości nie ustrzegła się również znowelizowana ustawa o zakładach opieki zdrowotnej. Dlatego też wdrażanie tej ustawy wymaga szczególnej rozważy przy uwzględnieniu kierunkowych założeń reformy całego systemu ochrony zdrowia. Jestem jednak głęboko przekonany, że potrafimy wypracować regionalną sieć szpitalną zgodną z potrzebami i oczekiwaniami

mi społecznymi oraz zsynchronizowaną z zadaniami dydaktycznymi, wykorzystując zapisy ustawy dotyczące przejścia przez akademie medyczne szpitali klinicznych i określenia przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej zadań i obszaru uczestnictwa akademii medycznych w systemie ochrony zdrowia. Klamrą spinającą te działania powinna być obiektywna ocena możliwości klinicznych, jakimi dysponujemy w sferze referencyjnej wiedzy.

Najbliższe miesiące zdecydują o miejscu Akademii w systemie ochrony zdrowia. Podjęcie właściwych rozwiązań stworzy podwaliny funkcjonowania uczelni w przyszłym stuleciu.

Szanowni Państwo

Otwierając dzisiejszą uroczystością **Jubileuszowy Rok**, zwracam się do całej naszej społeczności o zintegrowanie myśli, działań i uczuć wokół programu wprowadzającego naszą uczelnię w nowy, niezmiernie ważny etap – w kolejne 50-lecie oraz XXI wiek. Będzie to era nowego systemu, musimy w nim zaznaczyć swoje miejsce, aby stać się istotnym ogniwem w krajach Unii Europejskiej.

Drodzy Studenci

Oblicze nowego wieku będzie zależało przede wszystkim od Was. Dlatego tak ważny jest Wasz wysiłek, pragnienie poznawania, zdobywania wiedzy, odkrywania własnych możliwości. U progu nowego roku życzę Wam wytrwałości i entuzjazmu, które pozwalają pokonywać wiele przeszkód. Młodości zawsze towarzyszą wielkie nadzieje. Życzę Wam, aby znalazły one urzeczywistnienie.

Szanowni Państwo

Pragnę jeszcze podziękować za ten niełatwy dla mnie, pełen nowych doświadczeń pierwszy rok „rektorowania”.

Dziękuję Senatowi za wysiłek i wspieranie mnie w podejmowanych inicjatywach, bez tego realizacja wielu z nich byłaby niemożliwa.

Szczególnie serdecznie dziękuję Panu Profesorowi Tadeuszowi Wilczokowi, Rektorowi ds. Nauki, który niejednokrotnie wspierał mnie na co dzień w czynno-

ściach akademickiego zarządu uczelnią, co pozwoliło mi łączyć obowiązki Rektora i Senatora.

Dziękuję Prorektorowi ds. Klinicznych oraz Prorektorowi ds. Kształcenia Przed- i Podyplomowego, a także Dziekanom za rozważę i odpowiedzialność w wykonywaniu powierzonego im zakresu obowiązków. Dla wszystkich władz był to rok stawiania pierwszych kroków w zarządzaniu uczelnią.

Dziękuję także Dyrektorowi Akademii Panu Adamowi SAŁANIEWSKIEMU. za sprawne kierowanie niezwykle złożonymi działaniami uczelnianej administracji

Kończąc swoje wystąpienie, wyrażam głębokie przekonanie, że rozpoczynający się dzisiaj rok akademicki spożytkujemy wszyscy dla poszukiwania rozwiązań służących wspólnemu dobru, jakim jest przyszłość naszej Alma Mater.

* * * * *

*Sztuka leczenia
ma źródło w sercu*
(Władysław Biegański)

PROFESOROWIE KAZIMIERZ DUX ORAZ MIECZYŚLAW LUCIAK HONOROWYMI DOKTORAMI ŚLĄSKIEJ AKADEMII MEDYCZNEJ

Prof. zw. dr hab. n. med. Kazimierz DUX – lekarz patofizjolog, onkolog, członek rzeczywisty PAN, ze Śląską Akademią Medyczną związany w l. 1949–1955.

Urodził się 9 VI 1915 w Kijowie. W l. 1933–1938 studiował na Wydziale Lekarskim Uniw. Pozn., dyplom lekarza uzyskał 4 V 1940 na Uniw. Warsz. W l. 1938–1939 był stypendystą rządu francuskiego najpierw w Lyonie, a następnie w nowo powstałym Instytucie do Badań nad Rakiem w Villejuiff pod Paryżem. Pracę zawodową rozpoczął w 1935 r. jako wolontariusz w Zakładzie Histologii i Embriologii Wydz. Lekarskiego Uniw. Pozn. Następnie, w l. 1940–1941 pracował na stanowisku lekarza stażysty w Szpitalu Wolskim oraz w Szpitalu Świętego Ducha w Warszawie, a potem do 1944 r. jako lekarz rejonowy w Miastkowie, w pow. garwolińskim. W l. 1944–1945 był zatrudniony jako adiunkt w Zakładzie Histologii i Embriologii Wydz. Lekarskiego na UMCS. W 1945 r. podjął ponownie pracę na Wydziale Lekarskim Uniw. Pozn., najpierw w Zakładzie Patologii Ogólnej i Do-

świadczalnej, a następnie w Zakładzie Histologii i Embriologii. W dn. 28 VIII t.r. na podstawie dysertacji: *Badania mikroskopowe nad gruczolakami przysadki mózgowej szczura* uzyskał stopień dra med. na Uniw. Pozn., a 22 VI 1948 na podstawie rozprawy: *Korelacja hormonalna między przysadką mózgową a jajnikami w świetle badań nad parabiozą szczurów* – stopień dra hab. i stanowisko docenta. W 1949 roku, w wieku 34 lat, został mianowany profesorem nadzwyczajnym (najmłodszy profesor medycyny w tym okresie), w r. 1957 zaś profesorem zwyczajnym.

W 1949 roku profesor Dux przeniósł się na Śląsk – do Instytutu Onkologii w Gliwicach, gdzie zorganizował Zakład Biologii Nowotworów. W tym samym roku został powołany na kierownika Katedry Patologii Ogólnej i Doświadczalnej Śląskiej Akademii Medycznej.

Katedrę tę zorganizował od podstaw, w latach 50. była ona jednostką wiodącą w zakresie endokrynologii klinicznej i metod diagnostycznych oraz naukowych.

Prowadził także wykłady i ćwiczenia dla studentów III roku Wydziału Lekarskiego i Oddziału Stomatologicznego.

Zapoczątkował rozwój endokrynologii doświadczalnej i klinicznej na Śląsku. Dzięki jego inwencji powołano Wojewódzką Przychodnię Endokrynologiczną w Zabrze, Poradnię Przykliniczną PSK 1, pododdział endokrynologii w I Klinice Chorób Wewnętrznych.

W latach 50. zorganizował przy pomocy przeszkolonych studentów medycyny szeroko zakrojoną akcję badań dotyczących wola u mieszkańców Śląska. Wcześniej, zapoczątkował także badania na terenie województwa zielonogórskiego, w wyniku czego zastosowano profilaktykę jodową.

Jako jeden z pierwszych w Polsce wprowadził metody oznaczania sterydów w moczu (17-ketosterydy, 17-hydroksykortykosterydy, frakcje estrogenów).

W 1955 roku został przeniesiony do Instytutu Onkologii w Warszawie, gdzie zreorganizował i unowocześnił Zakład Biologii Nowotworów Instytutu Onkologii. W latach 1955–1962 kierował ponadto Pracownią Endokrynologiczną Zakładu Patologii Doświadczalnej PAN.

Jest autorem ok. 110 prac opublikowanych w czasopismach krajowych i zagranicznych oraz ok. 20 rozdziałów w podręcznikach. Był czł. Pol. Tow. Endokrynologicznego (prezes ZG w l. 1956–1960, 1974–1977, czł. honorowy), Pol. Tow. Onkologicznego (prezes ZG w l. 1958–1963), Europejskiego Tow. do Badań nad Rakiem (wiceprezes w l. 1973–1979). Odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim OOP, Złotym Krzyżem Zasługi. W 1950 r. otrzymał Nagrodę Państwową III st. W 1985 r. przeszedł na emeryturę.

Prof. zw. dr hab. n. med. Mieczysław LUCIAK – wybitny patomorfolog, były rektor ŚAM (1984–1988), długoletni kierownik II Katedry i Zakładu Patomorfologii ŚAM, a obecnie profesor w tejże Katedrze.

Urodził się 23 XII 1928 w Sosnowcu. W 1948 r. rozpoczął studia medyczne w ŚAM, zakończone uzyskaniem dyplomu

lekarza w 1953 r. Stopień dra med. otrzymał w 1962 r., po obronie pracy: *Analiza histopatologiczna zmian nowotworowych w gruczole krokowym u mężczyzny po 40 roku życia*. W r. 1969 uzyskał habilitację na podstawie rozprawy: *Zagadnienie raka ukrytego gruczolu krokowego*. W 1970 r. mianowany docentem w ŚAM, tytuł prof. nadzw. otrzymał w 1976 r., a stanowisko w 1977 r. Tytuł prof. zw. posiada od 1984 r.

W czasie studiów działał aktywnie w Bratniej Pomocy i innych organizacjach studenckich. Pracę zawodową rozpoczął w 1950 r. w Zakładzie Anatomii Patologicznej ŚAM, jako młodszy asystent bez dyplomu. W 1951 r. został asystentem, w 1954 r. starszym asystentem, a na stanowisko adiunkta został powołany w 1963 r. W 1956 r. ukończył kurs z zakresu histopatologii onkologicznej w Instytucie Onkologii w Warszawie. Specjalizację I stopnia z zakresu patomorfologii uzyskał w 1955 r., a II stopnia w 1959 r. W 1960 r. przebywał, jako stypendysta MZiOS, na stażu naukowym w Instytucie Patologii Uniw. w Leeds (Wielka Brytania), a w 1976 r. był stypendystą World Health Organization w Danii.

W latach 1976–1991 pełnił funkcję kierownika Katedry i Zakładu Cytodiagnostyki, przemianowanej w 1981 r. w II Katedrę i Zakład Patomorfologii. Od 1976 r. do 1981 dyrektor Instytutu Patologii ŚAM. Był organizatorem 3 pracowni histopatologicznych i współorganizatorem 3 zakładów patomorfologii. W l. 1980–1981 i 1982–1984 prorektor ds. nauki ŚAM. Sprawował też funkcję konsultanta woj. ds. patomorfologii w latach 1981–1991 oraz ponownie od 1995 r. konsultanta ds. histopatologii szpitali w Cieszynie, Tychach, Szpitalu Górniczym w Bytomiu i Woj. Pracowni Histopatologicznej.

Główne zainteresowania naukowo-badawcze prof. Mieczysława Luciaka to: etiopatogeneza, histopatologia i cytologia nowotworów (zwłaszcza gruczolu krokowego), medycyna pracy i wpływ zanieczyszczeń powietrza na ustroje żywe, zmiany patologiczne przyzębia, miazgi zęba i błona

ny śluzowej jamy ustnej oraz etiopatogeneza tych zmian.

Jest autorem i współautorem: 154 artykułów, 2 podręczników (*Onkologia urologiczna*, red. J. Zieliński; *Urologia*, red. J. Zieliński, J. Leńko) i jednego skryptu dla studentów. Był promotorem 15 przewodów doktorskich i opiekunem 1 habilitacji. Recenzował 33 rozprawy doktorskie (w tym 6 dla CKK), 26 rozpraw habilitacyjnych (w tym 17 wniosków dla CKK) oraz 22 wnioski profesorskie (w tym 14 dla CKK). Prowadził zajęcia dydaktyczne dla studentów III i IV roku Wydziału Lekarskiego oraz V roku Oddziału Stomatologicznego.

Wykładał na kursach szkolenia podyplomowego organizowanych przez CMKP i WODKM, najczęściej szkoląc hematologów, urologów, chirurgów, internistów oraz lekarzy pierwszego kontaktu. Przedstawiał swoje osiągnięcia naukowe na licznych krajowych i międzynarodowych zjazdach i sympozjach. W 1980 r. otrzymał nagrodę XI Światowego Kongresu Gastroenterologii w Hamburgu za pracę *Badania nad wczesnym rakiem żołądka* przyznana przez Europejskie Tow. Gastroenterologii.

Uczestniczył w pracach: Pol. Tow. Lekarskiego (od 1954 r.; w l. 1974–1978 przewodn. Zarządu Oddziału. Woj.), Pol. Tow. Patologicznego (od 1951 r.; w l. 1970–1973 przewodn. Oddziału), Pol. Tow. Gastroenterologicznego (od 1982 r.), Pol. Tow. Toksykologicznego (od 1979 r.), Pol. Tow. Onkologicznego (1952–1976), Komitetu Naukowego Człowiek i Środowisko PAN (1978–1981), Komitetu Patofizjologii Komórki PAN (1978–1981), Komitetu Podstawowych Nauk Medycznych PAN (1984–1986 i 1987–1989), Komitetu Regionów Uprzemysłowionych PAN, Rady Naukowej Śląskiego Inst. Naukowego im. Jacka Koraszewskiego w Katowicach (1984–1987 i 1988–1992), Rady Naukowej MZiOŚ (od 1985 r.), Pol. Tow. Anatomopatologicznego (w l. 1970–1973 przewodn. Oddziału Śląskiego). Członek-założyciel Oddziału Polskiego International Academy of Pathology. W l. 1977–84 członek Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej. Członek PZPR od powstania do jej rozwiązania. Odznaczony m.in.: Orderem Sztandaru Pracy II kl., Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim OOP, Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

* * * * *

KILKA REFLEKSJI OSOBISTYCH

(Wystąpienie prof. dra hab. dra h. c. Kazimierza Duxa po akcie promocji doktorskiej)

Jego Magnificencjo, Szanowni Rektorzy innych wyższych uczelni, Wysoki Senacie, Wysokie Rady Wydziałów, Koledzy Profesorowie, Kochani z najbliższej rodziny, Mili Goście, Droga Młodzieży.

Z wdzięcznością przyjmuję wielce zaszczytny honor i pochlebne jego uzasadnienie. Szczególną radość sprawia mi włączenie mojej osobistej uroczystości w ramy inauguracji nowego roku akademickiego. Taka niezwykła okazja skłania mnie do przypomnienia sobie kilku wcześniejszych inauguracji, które dla mnie były

etapami w odczuwaniu satysfakcji z wyników własnej pracy naukowej i dydaktycznej oraz ich akceptacji. Inauguracje te obchodzono w różnych epokach historycznych naszego kończącego się wieku. W tym czasie Polska dwukrotnie odzyskała niepodległość po ciężkich klęskach i długich okresach zniewolenia. We wszystkich dziedzinach nauki i techniki dokonał się niezwykle szybki postęp, którego znaczenie dla biologii i medycyny trudno przecenić.

W czasach II Rzeczypospolitej, w roku 1937, a więc sześćdziesiąt lat temu, rektor Uniwersytetu Poznańskiego wręczył mi – jako studentowi piątego roku medycyny – srebrny medal za pracę naukową. W ówczesnym wyróżnieniu widzę podobieństwo do dyplomów stypendialnych

wręczonych dzisiaj wybijającym się studentom. Młodym laureatom życzę dalszych osiągnięć, tak aby za pięćdziesiąt lat mogli w dobrym zdrowiu odnowić swój dyplom lekarski, a po sześćdziesięciu – cieszyć się doktoratem honoris causa.

W grudniu 1944 roku uczestniczyłem w inauguracji pierwszego roku akademickiego w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Wtedy trwała jeszcze wojna, a front utrzymywał się na linii Wisły; większość kraju z lewobrzeżnymi ruinami bezludnej Warszawy była zajęta przez wojska niemieckie. Wówczas, gdy w jakiejś sprawie organizacyjnej zwróciłem się do profesora Henryka Raabego, ówczesnego rektora, per „Magnificencjo”, ten zgromił mnie słowami „coś mi się nie podobacie, mówi się do mnie obywatelu rektorze”.

Inauguracja roku akademickiego 1949/1950 i świeżo powołanej Śląskiej Akademii Medycznej miała w Zabrze bardzo skromną oprawę. Nie było gronostaj, tog i biretów, dla mnie jednak z tą inauguracją wiąże się nominacja profesorska.

Dzisiejszą inaugurację odczuwam jako okazję niezwykłą, gdyż jako były profesor tej uczelni, mogę spotkać się z dawnymi kolegami i uczniami, a także ze studentami. Stąd kilka refleksji, w których chciałbym nawiązać do akademickiej pieśni „Gaudeamus”.

Ze słów tej pieśni „*post lucundam juventutem, post molestat senectutem, nos habebit humus*” wynikałoby, że młodość jest przyjemna, a starość żałosna (uciążliwa, nieprzyjemna).

Pragnę z tym polemizować, gdyż młodość studenta medycyny nie zawsze jest przyjemna: program nauczania jest obszerny i trudny, czekają go więc stresy egzaminacyjne. Ponadto w wytrwałości i pilności przeszkadza wysoka aktywność hormonalna, która sprawia, że trzeba tłumić natrętne myśli o zakładaniu rodziny. Z drugiej strony starość nie musi być żałosna, jeśli tylko zachowana jest sprawność centralnego układu nerwowego i nie dokuczają nadmiernie choroby zwyrodnieniowe, którymi dziś zajmuje się gerontologia. Pragnę przypomnieć, że Cicero, klasyk języ-

zyka łacińskiego, w swoim dziele „*De senectute*” nawet podnosił uroki wieku starszego, czego dowodem może być przyjemność, której dziś doświadczam.

Myślę, że jedną z głównych dolegliwości wieku starszego jest odczuwanie samotności. Wynika ona z wymierania rówieśnej generacji, członków rodziny, przyjaciół i kolegów. Dzisiaj szczególnie bolesny jest dla mnie brak kolegów z okresu mojej pracy w tutejszej Akademii. Myślę o dwóch kolejnych moich następcach w kierowaniu Katedrą Patofizjologii, mianowicie o prof. Bolesławie Narbucie i prof. Franciszku Zychu. Składałem hołd ich pamięci.

Z wielkim sentymentem wspominam rektora prof. Brunona Nowakowskiego, dziekana prof. Tadeusza Pawlikowskiego i referendarza – sekretarkę rektora, panią Zofię Łosiową, którzy niezwykle gościnnie przyjęli mnie na Śląsku po mojej habilitacji na Uniwersytecie Poznańskim. Wspominam też szlachetną postać doktora Stanisława Byliny, twórcy Państwowego Instytutu Przeciwrakowego, a dzisiejszego Centrum Onkologii w Gliwicach, który zainicjował powstanie Zakładu Biologii Nowotworów. Obejmując kierownictwo tego zakładu, mogłem zwiększyć potencjał badawczo-naukowy dzięki współpracy dwóch zespołów asystentów z Zabrze i Gliwic.

Niestety, lista moich nauczycieli, o których myślę z wdzięcznością, oraz lista kolegów i przyjaciół z dawnych lat, jest zbyt długa, abym mógł ich wszystkich wymienić. Chciałbym raczej wyrazić szczególną radość z możliwości spotkania na dzisiejszej uroczystości kolegów, przyjaciół i osób, z którymi miałem szczęście współpracować. Oczywiście, największą satysfakcję daje mi spotkanie z moimi dawnymi studentami i asystentami, którzy osiągnęli sukcesy znaczące w swej pracy zawodowej. Niektórzy z nich piastują zaszczytne stanowiska w wyższych uczelniach i Polskiej Akademii Nauk.

Dziś muszę ograniczyć się tylko do wymienienia nazwisk prof. Tadeusza Wilczoka, prorektora tutejszej Akademii i mojego promotora, prof. Barbary Buntnerowej, kierownika Zakładu Patofizjologii,

do organizacji którego przyczyniłem się 48 lat temu, prof. Franciszka Kokota, prof. Marka Pawlikowskiego i prof. Mieczysława Chorażego.

Szczególną radość sprawia mi fakt, że dwaj dawni stypendyści z Zakładu Patologii Ogólnej i Doświadczalnej – prof. Zygmunt Paszko i dr Andrzej Gądek – pracują na samodzielnych stanowiskach obok mnie w Centrum Onkologii w Warszawie. Chciałbym też przypomnieć, że obecna na dzisiejszej uroczystości moja siostra, dr med. Anna Dux, ówczesna współpracownica Zakładu Biologii w Gliwicach, w roku 1952 obroniła pracę doktorską w Śląskiej Akademii Medycznej.

Ratunek przed samotnością właściwą mojemu okresowi życia widzę w pielęgnowaniu intelektualnego kontaktu z kolegami z młodszych pokoleń. Oczywiście kontakt taki możliwy jest jedynie na gruncie nauki, niezwykle dynamicznie rozkwitającej, gdyż trudno sobie wyobrazić, aby

plaszczyzną porozumienia pomiędzy pokoleniami mogły być muzyka rockowa, moda czy obyczaje. Fascynacja nauką i praktyką medyczną stanowi solidny grunt dla porozumienia między studentami i profesorami. Czuję się szczęśliwy, że ciągle jeszcze mogę harmonijnie współpracować twórczo z młodymi badaczami w Zakładzie Biologii Komórki w Centrum Onkologii w Warszawie.

Na zakończenie pragnę wyrazić gorące życzenia dalszego, wspaniałego rozwoju Uczelni, zadowolenia z pracy i szczęścia osobistego Jego Magnificencji Rektorowi, P.T. członkom Senatu i Rad Wydziałowych, profesorom, asystentom i wszystkim pracownikom Śląskiej Akademii Medycznej.

Szczególne życzenia składam studentom. Oby wasz wysiłek włożony w naukę był uwieńczony pełnym powodzeniem i zadowoleniem z uprawiania szlachetnego zawodu lekarza.

* * * * *

ROZWÓJ DIAGNOSTYKI MORFOLOGICZNEJ RAKA GRUCZOŁU KROKOWEGO Z PERSPEKTYWY MOICH WIELO- LETNICH DOŚWIADCZEŃ NAUKOWYCH

(Wykład inauguracyjny prof. dra hab., dra h.c. Mieczysława Luctaka)

Jestem zaszczycony możliwością wystąpienia przed tak zacnym gronem z wykładem inauguracyjnym, będącym jednocześnie wykładem związanym z nadaniem mi przez Senat Śląskiej Akademii Medycznej godności doktora honoris causa.

Zaproponowałem temat wynikający z moich głównych zainteresowań naukowych, realizowanych w trakcie nieprzerwanej od 1950 roku pracy w Uczelni. Przed wielu laty profesor Jerzy Zieliński wraz z moim nauczycielem i mistrzem, profesorem Witoldem Niepołomskim podjęli współpracę naukową dotyczącą patologii gruczołu krokowego, ja zaś włą-

czając się w ten kierunek badań opracowałem rozprawę doktorską i habilitacyjną opierając się na materiale sekcyjnym. W ciągu kolejnych lat, w ramach prac statutowych i własnych, wykorzystywałem do badań materiał przyżyciowy, biopsyjny. Chciałbym w zarysie przedstawić zmiany, jakie dokonały się w zakresie metod badawczych w diagnostyce morfologicznej w okresie ostatnich 40 lat.

Rak prostaty – gruczołu krokowego – stercza – został po raz pierwszy opisany jako odrębna jednostka chorobowa przez Henry Thompsona w roku 1858. Nowotwór ten wykazuje uderzające różnice pod

względem częstości występowania w świecie: najczęstszy jest u rasy czarnej, następnie białej, najrzadszy zaś u żółtej. Jako przyczyna zgonów wywołanych nowotworami złośliwymi u mężczyzn zajmuje drugie miejsce w USA, czwarte w Europie Zachodniej, pierwsze w Skandynawii (według najnowszych danych) oraz trzecie w Polsce. Wskaźnik zapadalności (na 100 tys. mieszkańców) wynosił dla kraju 8,4, a dla Warszawy 14,0. Według danych szacunkowych u 10–30% mężczyzn powyżej 50. oraz u około 50% powyżej 70. roku życia stwierdza się różne formy mikroskopowe raka stercza. Tak wysoki procent nowotworzenia nie występuje w żadnym innym narządzie. Większość tych guzów rośnie wolno (przeżycie 10–15-letnie), nieraz bezobjawowo, wiele wykrywane jest jedynie podczas sekcji zwłok.

Rak stercza jest chorobą związaną ze starzeniem się mężczyzn, a rozpoznanie ustalane bywało zazwyczaj w późnym okresie rozwoju, opisano jednak kazuistyczne przypadki tego nowotworu u dzieci (dotychczas 23 przypadki, w tym nawet u dziecka 3-letniego). Obecnie w związku ze znaczną poprawą skuteczności łączonych metod diagnostycznych – specyficzny antygen sterczowy, ultrasonografia, badanie przez odbytnicę i biopsja – wykrywa się raka w młodszych grupach wiekowych, mimo to u 30% chorych w czasie pierwszego badania klinicznego stwierdza się przerzuty nowotworowe.

Naturalna historia raka stercza wskazuje na jego heterogenność, być może niektóre raki wcześniej wykryte nigdy nie rozwinęłyby się w stopniu zagrażającym życiu, podczas gdy inne doprowadzają do śmierci, mimo wczesnego wykrycia i leczenia.

Niewątpliwie przebieg procesu chorobowego zależy od stopnia zróżnicowania gruczolakoraka (według WHO 3 stopnie, według Gleasona 5 grup), jego stadium oraz masy tkankowej guza. Pomimo wysokiej częstotliwości występowania stosunkowo mało wiemy o mechanizmach molekularnych, roli onkogenów i protoonkogenów w rozwoju i progresji raka prostaty. W nowszych badaniach zwraca

się uwagę na liczne uszkodzenia genetyczne, między innymi poprzez aktywację onkogenów i unieczynnienie genów supresorowych komórek guza. Wskazuje się również na prekursorowy typ komórek umiejscowionych w przewodach i gruczołach stercza, określanym mianem komórek szczepowych oraz ich rolę w zapoczątkowaniu transformacji nowotworowej. Identyfikacja tych komórek ma duże znaczenie dla poznania biologii przemian złośliwych nabłonka stercza.

W pierwszym okresie moich badań wykorzystalem materiał sekcyjny (200 prostat w materiale do pracy doktorskiej i 500 do habilitacyjnej), opisując bardzo dokładnie pobrane w całości gruczoły i wykonując przekroje (fot. 1). W wykrytych zmianach histopatologicznych (fot. 2), już wówczas zwróciłem uwagę na nietypowe zmiany wzrostowe w gruczołach i przewodach, które obecnie uważane są za zmiany przedrakowe (fot. 3). W tym okresie obowiązywał pogląd, że rak rozwija się w tylnym płacie oraz na obwodzie gruczołu i nie ma żadnego związku z gruczolakiem umiejscowionym w części centralnej stercza.

Poza barwieniami podstawowymi stosowałem barwienia wybiórcze i metodę spopielania (spodografii). Na 500 gruczołów nie dobieranego materiału, wykryłem raka w 45 przypadkach, co stanowiło 9% (fot. 4). Podobną metodę badań makroskopowo-mikroskopowych stosowaliśmy do materiału przyżyciowego po radykalnej prostatektomii. We wnioskach z tych pierwszych prac sugerowaliśmy możliwość występowania stanów przedrakowych, analogicznie jak to ma miejsce w innych narządach.

Oplerając się na wielostopniowej teorii karcinogenezy można prześledzić w materiale ciąg morfologiczny – zmiany postępujące od rozrostu gruczolowego, poprzez rozrost atypowy, raka in situ do raka inwazyjnego (fot. 5, 6). Rozrosty atypowe poprzedzają rozwój raka inwazyjnego o około 5 lat. Identyfikacja zmian przedrakowych wymaga obserwacji progresji zmiany w raku inwazyjnego. Stercz jako narząd trójwymiarowy znacznie utrudnia taką obserwację.

cję, ponieważ pobranie kolejnego materiału z tego samego miejsca nie zawsze jest możliwe, nawet przy dalszych postępach metodyki biopsji stercza.

Stany przedrakowe cechują się podobieństwem do różnych architektonicznych postaci raka, podobną syntezą DNA, rozwojem wieloguzkowym – korelacją z wczesnym stadium raka i jego stopniem zróżnicowania, występowaniem w okresie poprzedzającym raka. Stany przedrakowe cechuje zwykle nienaruszona warstwa komórek podstawowych i obecność rozrastającego się włóknisto-mięśniowego podścieliska. Interpretacja problematycznych obrazów gruczolowych w sterczu należy do bardzo kontrowersyjnych zagadnień w patologii chirurgicznej.

Pierwszą zmianą rzekomonowotworową myloną z rakiem jest *adenosis sclerosans* – gruczolistość twardniejąca – zwykle w postaci guzka dobrze ograniczonego, o średnicy 4–5 mm, umiejscowiona w przejściowej strefie stercza, a więc wykrywana w materiale resekcji przezcewkowej. Źródłem zmiany jest prawdopodobnie typowy guzek hiperplastyczny, ulegający sklerotyzacji, jako wynik uszkodzenia przez zapalenie (fot. 7).

Atypowy rozrost gruczolakowaty uważa się za przedzłośliwe stadium raka stercza. Cechuje się on ograniczonym rozrostem nowych, małych gruczołów, wysłanych przez pojedynczą warstwę komórek nabłonkowych o jasnej cytoplazmie i małych okrągłych jądrach. Gruczoły ułożone są bok do boku, komórki podstawne pozostają mało widoczne, nie spostrzega się figur podziału (fot. 8, 9). Indeks komórek rozrostowych jest większy niż w rozroście guzkowym stercza.

Liczba badań histopatologicznych usuniętych gruczołów sterczowych, jak również pobranych biopatatów wyraźnie wzrasta z roku na rok, w związku z czym znajdowane są nowe obrazy morfologiczne wymagające rozpoznania i interpretacji. Do nich należy PIN – *prostatic intraepithelial neoplasia*. Określenie takie wprowadzili Bostwick i Brawer w 1987 roku dla zmian przedrakowych stercza. Jest to

zmiana w komórkach nabłonkowych w już istniejących gruczołach i przewodach, charakteryzująca się atypią, lecz bez cech naciekania podścieliska, z zachowaną warstwą komórek podstawnych. Rozrosty śródprzewodowe i gruczolowe tworzą wyrośla mufkowate, mikrobrodawkowate (fot. 10), sitowate (fot. 11) i płaskie. Nasiłenie cech nieprawidłowości architektonicznych, a szczególnie jądrowych było podstawą do wprowadzenia podziału PIN na 3 stopnie, następnie zaś na niski i wysoki stopień PIN.

Zajmowaliśmy się również zjawiskiem rozrostu komórek podstawnych (fot. 12), szczególnie atypowym i bardzo rzadkim rakiem z tych komórek (fot. 13).

W diagnostyce morfologicznej zmian przedrakowych i raków prostaty dużym osiągnięciem było opracowanie i wprowadzenie do badań metod histochemicznych i immunohistochemicznych. Dla zróżnicowania ognisk przerzutowych gruczolakoraka stercza wykorzystuje się dodatni odczyn na specyficzny antygen sterczowy (PSA) (fot. 14) i kwaśną fosfatazę w komórkach guza (fot. 15).

W różnicowaniu zmian przedrakowych od rakowych pomagają barwienia na komórki podstawne, które silnie reagują na wysokomolekularne cytokeratyny, białko S-100 oraz dla oceny ciągłości błony podstawnej na specyficzną aktynę mięśniową i kolagenazę IV. Wysokomolekularne wazogowo przeciwciało antycytokeratynowe EAB wybarwia specyficznie komórki podstawne stercza w stanach przedrakowych, podczas gdy gruczolakoraki nie są immunoreaktywne na to przeciwciało.

Różnicowanie ułatwiają również oznaczenia liczby i jakości organizatorów jąderkowych, będące pętlami DNA kodującymi produkcję RNA rybosomalnego (fot. 16, 17). Kariotypowa niestabilność jest dalszym dowodem przedzłośliwej natury PIN. Badania DNA powinny obejmować analizę chromosomów 2, 7, 10 i 16, delecje i przegrupowania genów, co może pozwolić wykryć regiony genomu, być może nowe geny supresorowe ważne w stanach przedrakowych i raku stercza.

Sądzę, że przed Wami, Drodzy Studenci, będzie odkrywanie nowych zmian molekularnych i immunologicznych, decydujących o zdolności do przerzutowania, oraz zjawisk oporności na leki, które należy uwzględniać w heterogenności ludzkiego raka prostaty.

W obecnie prowadzonych przez nas badaniach zajmujemy się określeniem zjawisk apoptozy w raku i stanach przedrakowych prostaty. Apoptoza (z grec. opadanie, wędnięcie liści) jest aktywnym procesem zaprogramowanej śmierci komórki zarówno w tkankach prawidłowych, jak i nowotworowych, kierowanym przez geny komórkowej samodestrukcji i w większości przypadków może służyć jako ważny wskaźnik biologicznej aktywności homeostatycznej. Niektóre teorie onkogenezy wskazywały na tzw. nieśmiertelność komórek nowotworowych. Być może próba wyjaśnienia tego zjawiska poprzez porównanie indeksu komórek apoptotycznych i rozrostowych z zastosowaniem metod morfometrycznych ułatwi prognozowanie procesu nowotworzenia tak w stanach przedrakowych, jak i w raku prostaty (fot. 18).

Komórki apoptotyczne rozpoznaje się przez fragmentację DNA, kondensację cytoplazmy, zmiany w błonach komórkowych z tworzeniem pęcherzyków błonowych zwanych ciałkami apoptotycznymi. Wykazano, że przeciwciała monoklonalne

skierowane przeciw specyficznemu antygenowi błonowemu APO-1 (CD 95) oraz identyfikacja genu bcl-2 i jego produktu białkowego w błaszcze wewnętrznej pozwala na ocenę zjawisk apoptozy (fot. 19, 20).

Rozpoznanie morfologiczne nietypowych zmian rozrostowych lub zmian przedrakowych nie zmienia postępowania leczniczego, lecz nakazuje staranną obserwację kliniczną oraz wykonanie powtórnych biopsji gruczołu i określenie, w ilu skrawkach występują zaobserwowane zmiany. Różnorodne metody badań morfologicznych i klinicznych wymagają, jak podkreśla prof. Kornel Gibiński, osiągnięcia zgody – konsensusu – zrozumienia chorego na tego rodzaju postępowanie. Coraz dłuższe życie chorych z rakiem prostaty stwarza potrzebę dobrej organizacji pomocy ambulatoryjnej i szpitalnej, m.in. w celu ograniczenia powikłań towarzyszących chorobie.

Wykład swój zakończę pytaniem Whitmore: „czy leczenie jest możliwe u tych chorych, u których jest to konieczne oraz czy leczenie jest konieczne u tych, u których jest możliwe?”. Dlatego tak ważna jest współpraca urologów z patomorfologami.

Serdecznie dziękuję za uwagę.

Wykład ilustrowany był kolorowymi fotografiami, których ze względów technicznych nie możemy zamieścić, całość materiału ilustracyjnego u autora.

* * * * *

„GRATULUJĘ WAM SAMODZIELNOŚCI I ODWAGI”

Takie między innymi słowa skierował rektor, prof. dr hab. Zbigniew RELIGA, do studentów amerykańskich, którzy podjęli studia lekarskie w Śląskiej Akademii Medycznej.

Inauguracja kolejnego roku nauki dla 50-osobowej obecnie grupy młodzieży z USA

miała miejsce 2 października br. w Auli im. J. Szaflarskiego w ośrodku Akademii w Katowicach-Ligocie.

Amerykanie studiują na naszej uczelni od lutego 1996 roku. Rekrutacją zajmuje się amerykańska fundacja Hope Medical Institute w stanie Wirginia. Pełnomocnikiem rektora ds. kształcenia w języku angielskim jest prof. dr hab. Eugeniusz J. KUCHARZ.

Poniżej zamieszczamy polski tekst inauguracyjnego wystąpienia prof. dr. hab. Zbigniewa RELIGI.

Szanowni Państwo
Drodzy Studenci

Otwieram rok akademicki 1997/1998 studiów na kierunku lekarskim, prowadzonych w języku angielskim. Dla kształcących się u nas studentów z USA jest to trzecia już inauguracja. Witam serdecznie przybyłych Gości i Was, Drodzy Studenci.

Cieszę się widząc, jak Wasze grono powiększa się. Gratuluję Wam samodzielności i odwagi. Decyzja podjęcia nauki w tak odległym od rodzinnych stron kraju z pewnością takiej odwagi wymagała.

Cieszę się, że wybraliście Polskę i Śląską Akademię Medyczną. Nie będę mówił o różnicach pomiędzy Polską a USA, między Katowicami a miastami, z których przybyliście tutaj. Sami je zauważacie.

Chcę tylko podkreślić, że przyjmujemy Was z radością. Polska zawsze była przyjaznym miejscem na ziemi dla przybyszów z całego świata. Mam nadzieję, że już odczuwacie naszą życzliwość i serdeczność. Wierzę, że dzięki temu łatwiej zaaklimatyzujecie się w nowym środowisku, że Śląska Akademia Medyczna stanie się Waszą uczelnią, że tutaj właśnie rozwiniecie swoje uzdolnienia.

Nauka jest szczególnym przywilejem młodości. Chciałbym, abyście ten przywilej w pełni wykorzystali, abyście za parę lat wracali do swego kraju z bogatym bagażem wiedzy i doświadczeń.

Zawód, który wybraliście, wymaga nie tylko wrażliwości, ale także przyswojenia określonej wiedzy z zakresu nauk medycznych oraz szczególnej dociekliwości i wrażliwości w kontaktach z pacjentami. Wierzę, że Śląska Akademia Medyczna jest właściwą uczelnią, w której umiejętności takie zdobędziecie.

Śląska Akademia Medyczna wkracza obecnie w Jubileuszowy Rok swego 50-lecia. To data warta odnotowania, choć pół wieku historii to niewiele w porównaniu na przykład z sześcioma wiekami najstarszej polskiej uczelni – Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, stawianego w rzędzie najznakomitszych uniwersytetów Europy, z którego wywodzi się wielu światowej sławy uczonych.

Chcę Was zapewnić, że trafiliście do dobrej uczelni. Jej wychowankowie stanowią trzon jej kadry profesorskiej i trzon kadr medycznych na Śląsku. Wielu z nich stało się mistrzami, twórcami śląskich szkół w różnych specjalnościach medycznych, jak choćby w nefrologii, farmakologii czy pediatrii. Znaczna grupa naszych absolwentów pracuje za granicą, także w USA.

Jestem przekonany, że nasza Akademia jest uczelnią przyszłości. Chcę dziś powiedzieć, że właśnie tutaj, na bazie Śląskiej Akademii Medycznej zamierzamy stworzyć europejski ośrodek na miarę nowego wieku – Akademickie Centrum Medyczne.

Wierzę, że coraz lepsze warunki będą sprzyjać stałemu powiększaniu się grona studiujących w naszej uczelni obcokrajowców. Służyć to będzie wymianie myśli, integracji nauki i kultury, a także zacieraaniu granic.

Życzę Wam, abyście czerpali ze skarbnic polskiej i śląskiej kultury to, co w nich najpiękniejsze – przywiązanie do tradycji, do historii, do korzeni, z których wyrastają teraźniejszość i przyszłość. Życzę, byście zyskali tu wielu przyjaciół, z którymi kontakt w przyszłości pozwoli zachować wspomnienia przeżytego wśród nas czasu.

Pragnę też u progu nowego roku akademickiego życzyć Wam, Moi Drodzy, chłonnych umysłów, twórczej ciekawości oraz wytrwałości w zdobywaniu wiedzy. Życzę Wam również, abyście czas nauki w Polsce mogli zaliczyć do wspaniałych okresów swojego życia.

II. Z PRAC SENATU

UCHWAŁY SENATU ŚAM

z dnia 24 września 1997 roku

Uchwała nr 52/97

Senat Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach, działając na podstawie § 61 ust. 3 Statutu Śląskiej Akademii Medycznej oraz uchwały Senatu nr 26/94 z dnia 25 maja 1994 roku, **nadaje status profesora wizytującego** w zakresie farmakologii na rok akademicki 1997/1998 prof. dr. **Richardowi M. Kostrzewie** z East Tennessee State University, College of Medicine – USA.

Rektor

Zbigniew Religa

Uchwała nr 53/97

Senat Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach, działając na podstawie § 61 ust. 2 pkt. 17 Statutu Śląskiej Akademii Medycznej w oparciu o art. 80 ust. 1 i art. 86 ust. 1 ustawy o szkolnictwie wyższym z dnia 12 września 1990 roku (Dz.U. nr 65, poz. 385 z późn. zm.), **wyraża zgodę** na wniosek Rektora kierowany do Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie mianowania **prof. dr. hab. Floriana Ryszki** na stanowisko profesora zwyczajnego Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach.

Rektor

Zbigniew Religa

Uchwała nr 54/97

Senat Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach, działając na podstawie § 61 ust. 2 pkt. 18 Statutu Śląskiej Akademii Medycznej

nej w oparciu o art. 80 ust. 2 i art. 86 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym z dnia 12 września 1990 roku (Dz.U. nr 65, poz. 385 z późn. zm.), **opiniuje pozytywnie** wniosek Dziekana Wydziału Farmaceutycznego o **mianowanie dr. hab. n. med. Krzysztofa Jonderko** na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Katedrze i Zakładzie Fizjologii Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach.

Rektor

Zbigniew Religa

Uchwała nr 55/97

Senat Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach, działając na podstawie § 61 ust. 2 pkt. 19 Statutu Śląskiej Akademii Medycznej, **opiniuje pozytywnie powołanie prof. dr. hab. Antoniego Podwińskiego** na funkcję kierownika II Katedry i Kliniki Chirurgii Ogólnej Wydziału Lekarskiego w Zabrze.

Rektor

Zbigniew Religa

Uchwała nr 56/97

Senat Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach, działając na podstawie § 61 ust. 2 pkt. 19 Statutu Śląskiej Akademii Medycznej, **opiniuje pozytywnie powołanie dr. hab. n. farm. Włodzimierza Bialika** na funkcję kierownika Zakładu Farmacji Aptecznej – Katedry Farmacji Stosowanej i Technologii Leków Wydziału Farmaceutycznego.

Rektor

Zbigniew Religa

Uchwała nr 57/97

Senat Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach, działając na podstawie § 29 ust. 1 Statutu Śląskiej Akademii Medycznej, **pozytywnie opiniuje utworzenie** w ramach Katedry Anestezjologii i Intensywnej Terapii **Klinicznego Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii** Wydziału Lekarskiego w Katowicach.

Rektor
Zbigniew Religa

Uchwała nr 58/97

Senat Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach, działając na podstawie § 29 ust. 3 Statutu Śląskiej Akademii Medycznej, **wyraża zgodę na zmianę nazwy** Katedry i Kliniki Endokrynologii Dziecięcej Wydziału Lekarskiego w Katowicach na Katedrę i Klinikę Endokrynologii i Diabetologii Dziecięcej.

Rektor
Zbigniew Religa

III. Z RAD WYDZIAŁÓW**WYDZIAŁ LEKARSKI W KATOWICACH****POSIEDZENIE RADY WYDZIAŁU
W DNIU 16 PAŹDZIERNIKA 1997 R.****KOLOKWIMUM HABILITACYJNE**

Dr BRZEZIŃSKA-WCISŁO Ligia
Badania wpływu wybranych leków na dynamikę wzrostu włosów przeprowadzone na podstawie wariantu doświadczalnego na modelu szczurów rasy Wistar oraz ocena skuteczności tych leków w aspekcie klinicznym i trichologicznym w łysieniu rozlanym kobiet.

Recenzenci:

prof. dr hab. Wiesław Gliński
prof. dr hab. Zenon Gwieżdździński
prof. dr hab. Zdzisław Kleinrok

DOKTORATY**CHOLEWA Stanisław**

Ocena zawartości wybranych pierwiastków we krwi pępowinowej, łożysku i smółce noworodków z terenów o różnym stopniu skażenia środowiska.

Promotor:

prof. dr hab. Rozalia Osuch-Jaczevska

Recenzenci:

dr hab. Ewa Małecka-Tendera
prof. dr hab. Grzegorz Bręborowicz

CZUBÓWNA Maria Julita

Życie i działalność Karola Bożydara Szymońskiego. (1908–1990).

Promotor:

prof. dr hab. Eugeniusz Józef Kucharz

Recenzenci:

prof. dr hab. Olgierd Granicki
prof. dr hab. Franciszek Marek

FRYC-STANEK Joanna

Ocena przydatności alfentanylu i propofolu w znieczulaniu chorych do operacji pomostowania tętnic wieńcowych. (Praca wyróżniona)

Promotor:

prof. dr hab. Anna Dyaczyńska-Herman

Recenzenci:

dr hab. Janusz Andres

prof. dr hab. Andrzej Bochenek

JANUSZ Maria

Medyczne aspekty kosztów leczenia w intensywnej terapii.

Promotor:

prof. dr hab. Anna Dyaczyńska-Herman

Recenzenci:

prof. dr hab. Władysław Pierzchała

prof. dr hab. Tadeusz Chruściel

KOWALSKA Barbara

Cytologia szczoteczkowa w ocenie leczenia rozrostów błony śluzowej jamy macicy.

Promotor:

prof. dr hab. Bogdan Białas

Recenzenci:

prof. dr hab. Elżbieta Korobowicz

prof. dr hab. Ryszard Poręba

MAICHER Adam

Struktura i funkcja wątroby w warunkach podawania wybranych, dwuskładnikowych preparatów antykonceptyjnych.

Promotor:

prof. dr hab. Marcin Kamiński

Recenzenci:

prof. dr hab. Adam Cekański

prof. dr hab. Kazimierz Czechowicz

PRUSZOWSKI Jan

*Jednodobowe skojarzone leczenie zakażeń żołądka bakterią *Helicobacter pylori*.* (Praca wyróżniona)

Promotor:

prof. dr hab. Zbigniew Gonciarz

Recenzenci:

prof. dr hab. Jan Dzieniszewski

prof. dr hab. Zbigniew Herman

SKOWERSKI Mariusz

Perfuzyjne badanie izotopowe ^{99m}Tc MIBI serca u chorych z blokiem lewej odnogi pęczka Hisa.

Promotor:

prof. dr hab. Tadeusz Mandecki

Recenzenci:

dr hab. prof. ŚAM Stanisław Nowak

prof. dr hab. Andrzej Cieśliński

STOJKO Rafał

Aktywność antyuterotoniczna nowych analogów argininowazopresyny w modelu nadwrażliwości oksytocynowej macicy szczurów. (Praca wyróżniona)

Promotor:

prof. dr hab. Henryk I. Trzeciak

Recenzenci:

prof. dr hab. Jerzy Vetulani

prof. dr hab. Jan Tomala

STROHM Wiesław

Czynniki prognostyczne w pourazowych krwiniakach śródmózgowych.

Promotor:

prof. dr hab. Henryk Majchrzak

Recenzenci:

prof. dr hab. Juliusz Wocjan

dr hab. Zdzisław Stachura

WAZOWSKI Roman Krzysztof

Gospodarka lipidowa u dzieci z rodzinnym obciążeniem chorobami układu krążenia.

Promotor:

dr hab. Ewa Małecka-Tendera

Recenzenci:

prof. dr hab. Andrzej Rynkiewicz

prof. dr hab. Władysław Rokicki

WYDZIAŁ FARMACEUTYCZNY W SOSNOWCU**POSIEDZENIE RADY WYDZIAŁU
W DNIU 10 LIPCA 1997 R.****DOKTORATY****BEDNAREK Ilona***Polimorfizm wirusa zapalenia wątroby typu C w osoczu i komórkach jednokąrzastych krwi. (Praca wyróżniona)***Promotor:**

prof. dr hab. Tadeusz Wilczok

Recenzenci:prof. dr hab. Aldona Dembińska-Kieć
doc. dr hab. Jerzy Pacha**CHODUREK Ewa***Ocena wpływu jonów miedzi na strukturę biopolimerów melaninowych techniką Py-GC-MS. (Praca wyróżniona).***Promotor:**

prof. dr hab. Tadeusz Wilczok

Recenzenci:prof. dr hab. Józef Śliwiok
dr hab. Włodzimierz Białik**DZIERŻĘGA-ŁĘCZNAR Anna***Antyoksydacyjne działanie modelowych neuromelanin w procesie peroksydacji lipidów.***Promotor:**dr hab. Krystyna Trzepietowska-
-Stępień**Recenzenci:**prof. dr hab. Grzegorz Bartosz
prof. dr hab. Tadeusz Wilczok**KŁAPTOCZ Barbara***Bakteriologiczna ocena wody w zbiorniku wodnym „Dzieńkowice” i w rzece Sole w ujęciu wodnym „Broszkowice”.***Promotor:**

prof. dr hab. Barbara Rogala-Zawada

Recenzenci:dr hab. prof. PAM Stefania Giedrys-
-Kalemba
doc. dr hab. Jerzy Pacha**NOGAJ Paweł***Udział melaniny w eliminacji jonów metali u myszy.***Promotor:**

dr hab. Ewa Buszman

Recenzenci:prof. dr hab. Waldemar Janiec
prof. dr hab. Kazimierz Jacyszyn**SŁOTA Piotr***Określenie środowiskowego poziomu występowania kadmu we krwi dzieci w wieku 10 lat zamieszkałych na terenie Tarnowskich Gór***Promotor:**

prof. dr hab. Jerzy Kwapuliński

Recenzenci:prof. dr hab. Paweł Migula
prof. dr hab. Zofia Zachwieja**IV. SPRAWY KADROWE****TYTUŁ NAUKOWY PROFESORA**Prof. dr hab. n. med. Stanisław WOŚ
(od 15 X 1997)**STANOWISKA PROFESORA
ZWYCZAJNEGO**Prof. dr hab. n. med. Leszek ILEWICZ
(od 1 VII 1997)

Prof. dr hab. n. med. Stan SCHELLER
(od 1 VII 1997)

Prof. dr hab. n. med. Jan DUDKIEWICZ
(od 1 VII 1997)

Prof. dr hab. n. med. Stanisław PASYK
(od 16 IX 1997)

Prof. dr hab. n. med. Andrzej TOKAROWSKI
(od 16 IX 1997)

STANOWISKA PROFESORA NADZWY- CZAJNEGO NA CZAS OKREŚLONY

Dr hab. n. med. Aleksander SIEROŃ
(od 1 VII 1997 do 30 VI 2002)

Dr hab. n. med. Krzysztof JONDERKO
(od 1 X 1997 do 30 IX 2002)

STOPIEŃ NAUKOWY DOKTORA HABILITOWANEGO

Dr n. med. Tadeusz KRZEMIŃSKI
(od 26 V 1997)

Dr n. med. Janusz ŚWIETLIŃSKI
(od 23 VI 1997)

Dr n. med. Krzysztof STROJEK
(od 23 VI 1997)

Dr n. med. Antoni STADNICKI
(od 23 VI 1997)

Dr n. med. Włodzimierz KARGUL
(od 23 VI 1997)

Dr n. med. Czesław MARCISZ
(od 23 VI 1997)

ZMIANY NA STANOWISKACH KIEROWNICZYCH

Dr hab. n. med. prof. ŚAM Antoni KARA-
SIŃSKI (od 1 VII 1997 do 30 VI 2003)
– kierownik Katedry i Zakładu Protetyki
Stomatologicznej

Prof. dr hab. n. med. Tadeusz BOGDANO-
WSKI (od 1 VII 1997 do 30 VI 2003)
– kierownik I Katedry i Kliniki Dermatolo-
gii

Dr hab. n. med. Andrzej WICZKOWSKI
(od 1 X 1997 do 30 IX 2003) – kierownik
Katedry i Zakładu Ogólnej Biologii Lekar-
skiej

Prof. dr hab. n. med. Antoni PODWIŃSKI
(od 1 X 1997 do 30 IX 2003) – kierownik
II Katedry i Kliniki Chirurgii Ogólnej

Dr hab. n. farm. Włodzimierz BIALIK (od
1 X 1997 do 30 IX 2003) – kierownik
Zakładu Farmacji Aptecznej

EMERYTOWANI NAUCZYCIELE AKADEMICCY (od 30 IX 1997)

Prof. dr hab. n. med. Zygmunt GÓRKA

Prof. dr hab. n. med. Jan SKRZYPEK

Prof. dr hab. n. med. Tadeusz WENCEL

Dr n. med. Alfred BROLL

Dr n. hum. Marian CIESIELSKI

Dr. n. med. Jerzy DWORNICKI

Dr n. przyr. Alina GRZYBEK

Mgr Danuta CHOCIŁOWSKA

JUBILEUSZE NAUCZYCIELI AKADEMICKICH (lipiec–październik 1997)

Jubileusz 45-lecia

Dr n. med. Alfred BROLL

Prof. dr hab. n. med. Leszek ILEWICZ

Prof. dr hab. n. med. Stan SCHELLER

Prof. dr hab. n. med. Tadeusz WENCEL

Jubileusz 40-lecia

Dr hab. n. med. prof. ŚAM Danuta
DZIEKANOWSKA

Prof. dr hab. n. med. Zbigniew GONCIARZ

Dr n. med. Jan GRUSZCZYŃSKI

Dr n. med. Wacław JEŻ

Dr hab. n. med. prof. ŚAM Marek
MACHALSKI

Dr n. med. Włodzimierz WALEWSKI

Jubileusz 35-lecia

Prof. dr hab. n. med. Marian PARDELA

Jubileusz 30-lecia

Dr n. med. Barbara DRZEWIECKA

Dr hab. n. med. Aleksandra KOCHAŃSKA-
-DZIURÓWICZ

Doc. dr hab. n. med. Andrzej SZYMAŃSKI

Dr hab. n. med. Konstanty ŚLUSARCZYK
Dr hab. n. med. Andrzej WICKOWSKI

Jubileusz 25-lecia

Lek. Barbara BARANOWSKA-GANIA
Dr n. med. Lidia BARUCH
Dr n. przyr. Grażyna BIENIEK
Dr n. przyr. Jolanta CIARKOWSKA
Dr hab. n. med. prof. ŚAM Lech CIERPKA
Dr n. med. Andrzej GINA
Dr hab. n. med. prof. ŚAM Urszula
GODULA-STUGLIK
Dr n. med. Jerzy KOZIELSKI
Dr n. med. Andrzej KOZŁOWSKI
Dr n. med. Andrzej KRZYWIECKI
Dr n. med. Halina KSIĄŻEK-BAK
Dr n. chem. Zenona KUSA
Dr n. fiz. Rafał KUŚKA
Dr hab. n. med. Ewa MAŁECKA-TENDERA
Dr n. med. Krystyna OLECH-
-JEDLIKOWSKA
Dr n. med. Anna POŁOŃSKA
Dr n. przyr. Maria PYTLIK
Dr n. med. Jolanta SZUSTAK
Dr n. med. Róża ŚLUSARCZYK
Prof. dr hab. n. med. Michał TENDERA
Dr n. med. Janina WALCZYŃSKA
Dr hab. n. chem. Lidia WARZECHA
Dr hab. n. med. Ludmiła WĘGLARZ
Dr n. przyr. Maria ZIENTARA

Jubileusz 20-lecia

Dr n. med. Danuta ARCT-DANIELAK
Dr n. chem. Jadwiga BOGUSIAK
Dr hab. n. med. Tadeusz CIEŚLIK
Lek. Maria CZUB
Dr n. farm. Bożena DROBNICKA
Dr n. med. Ewa EMICH-WIDERA
Dr n. przyr. Daniela FRIEDEK
Dr n. farm. Andrzej GŁOWACKI
Mgr Bogdana HRYCEK
Mgr Barbara JAKUBOWSKA

Dr n. przyr. Maria JASTRZĘBSKA
Dr n. med. Marek KAWECKI
Lek. Bożena KORDYS-DARMOLIŃSKA
Mgr Grażyna KOWALCZYK-ZIOMEK
Dr n. farm. Alicja KOWALSKA
Dr n. przyr. Jan KOWALSKI
Dr n. med. Anna KUNSDORF-WNUK
Dr n. med. Jerzy MATYSIAKIEWICZ
Mgr Ewa MICHAŁEK
Dr n. med. Anna MICHALIK
Dr n. med. Stanisław MROZEK
Dr n. med. Jan ORNOWSKI
Mgr Grażyna PIETSZ
Dr n. przyr. Maria RUDY
Dr n. przyr. Barbara SKOP
Dr n. med. Grażyna SPAUSTA
Dr hab. n. fiz. Andrzej ŚLĘZAK
Dr n. przyr. Ryszard WIADERKIEWICZ

JUBILEUSZE PRACOWNIKÓW NIE BĘDĄCYCH NAUCZYCIELAMI AKADEMICKIMI (lipiec-październik 1997)

Jubileusz 45-lecia

Alojzy KUŚ

Jubileusz 40-lecia

dr n. przyr. Kornel LUDYGA
Henryk MIŚ

Jubileusz 35-lecia

Józef KOZIELSKI
Adam NOWIŃSKI
Elżbieta PEŁKA
Maria ŠIMEČEK
Urszula STANIECKA
Waldemar SZABLICKI
inż. Krystyna ŻUKOWSKA

Jubileusz 30-lecia

mgr Jadwiga BARCIK

Czesława BIALIK
Urszula DYBKA
Zenona FIGURA
mgr Czesław GARCZARCZYK
Krystyna GRUENER
Czesława HAŁASEK
Marianna HERCZAK
Lucyna IWAŃCZUK
Maria LIPOWICZ
Zygmunt PIECH
Helena SAWICKA
Michalina SMOTER
Janina ŚWIERKLAŃSKA
Urszula WIEJA
Gertruda WÓJCICKA

Jubileusz 25-lecia

mgr Anna BELDZIK
Waleria BORYCZKA
Janina CICHON
mgr Ewa CZECH
Jadwiga DUNIKOWSKA
Bogumiła JELONEK
Barbara KATARZYŃSKA
Danuta KRAWCZYK
Zofia KUNA
mgr Bożena MANIAK-SIESS
Anna MIARECKA
Lucyna MLECZKO
Jadwiga NAWROCKA
Norbert PŁACZEK
Iwona PROŚNIAK
Jerzy SĄKÓŁ
mgr Elżbieta SETMAN
Janina SOBESTO
Jolanta SZOPA
Urszula WARSZEWSKA

Jubileusz 20-lecia

Janina BARTOSZEWICZ
mgr Barbara BRANDYS
mgr Maria CZYŻ

mgr Bożena GAJEWSKA
Teresa GALON
Jolantyna GŁĄB
Irena HOLEWA
Wanda JACKIEWICZ
Krystyna KIPKA
Irena KOWALSKA
Bożena KUZIA
Barbara LASAK
Zofia LOREK
Urszula MIKOŁAJUN
Kazimierz MYCEK
Teresa PIETRZYKOWSKA
Maria PIFKO
Jadwiga PINCZAK
Irena SIKORSKA-KULA
dr Ewa SZILMAN
Barbara WITKOWICZ
Brygida ZELEK
mgr Krystyna ZYGUŁA

**NAGRODY REKTORSKIE
za osiągnięcia w dziedzinie naukowej
w r. akad. 1996/1997*****Wydział Lekarski w Katowicach******Katedra i Klinika Gastroenterologii*****Nagroda zespołowa I stopnia**

Dr n. med. Hubert BOLDYS
Lek. Tomasz ROMAŃCZYK
Dr hab. n. med. Marek HARTLEB
Prof. dr hab. n. med. Andrzej NOWAK

II Klinika Kardiologii**Nagroda zespołowa I stopnia**

Prof. dr hab. n. med. Stanisław WOŚ
Dr n. med. Ryszard BACHOWSKI
Dr n. med. Maciej MATUSZEWSKI
Dr n. med. Ewa KUCEWICZ

II Katedra i Zakład Histologii i Embriologii**Nagroda zespołowa II stopnia**

Dr n. chem. Andrzej PLEWKA
Prof. dr hab. n. med. Marcin KAMIŃSKI

*I Klinika Kardiologii***Nagroda zespołowa II stopnia**

Prof. dr hab. n. med. Tadeusz
MANDECKI

Dr n. med. Andrzej SZULC

Dr n. med. Maria CHRUŚCIEL

Wydział Lekarski w Zabrze*Katedra i Klinika Chorób Wewnętrznych
i Diabetologii***Nagroda zespołowa I stopnia**

Dr n. med. Krzysztof STROJEK

Prof. dr hab. n. med. Władysław
GRZESZCZAK

Dr n. med. Beata ŁĄCKA

*Katedra Biochemii – Zakład Chemii
Ogólnej***Nagroda zespołowa II stopnia**

Prof. dr hab. n. chem. Danuta BODZEK

Dr n. techn. Beata JANOSZKA

Dr hab. n. chem. Lidia WARZECHA

Wydział Farmaceutyczny*Katedra i Zakład Chemii Organicznej***Nagroda zespołowa II stopnia**

Prof. dr hab. n. chem. inż. Andrzej
MAŚLANKIEWICZ

Dr n. chem. inż. Krystian PLUTA

Dr n. chem. Stanisław BORYCZKA

Dr n. chem. inż. Andrzej ZIĘBA

Dr n. chem. Leszek SKRZYPEK

NAGRODY REKTORSKIE

**za osiągnięcia w dziedzinie dydaktycz-
nej w r. akad. 1996/1997**

Wydział Lekarski w Katowicach**I. Nagroda indywidualna II stopnia**

1. Prof. dr hab. n. med. Jan GRZESIK

II. Nagrody zespołowe II stopnia

1. Dr n. med. Marian CIESIELSKI

Mgr Ewa MICHAŁEK

Mgr Jadwiga GIEL

2. Dr n. med. Wojciech MICHAŁEWSKI

Dr n. med. Ewa KARPEL

Dr n. med. Ewa WOJCIESZEK

Dr n. med. Anna KUNSDORF-WNUK

Dr n. med. Przemysław JAŁOWIECKI

3. Mgr Teresa LITWIŃSKA

Mgr Maria MORAWIEC

Mgr Andrzej KUROPATNICKI

4. Dr hab. n. med. Ewa MAŁECKA-
-TENDERA

Dr hab. n. biol. Krzysztof SIUDA

Dr hab. n. med. Zbigniew GĄSIOR

5. Prof. dr hab. n. med. Eugeniusz
KUCCHARZ

Dr n. med. Jerzy JAWORSKI

6. Prof. dr hab. n. med. Władysław
PIERZCHAŁA

Lek. Adam BARCZYK

7. Prof. dr hab. n. med. Krzysztof ZIAJA

Dr n. med. Tomasz DRAŹKIEWICZ

Dr n. med. Eugeniusz MAJEWSKI

Dr n. med. Marian SIMKA

Dr n. med. Marek SZEWCZYK

Dr n. med. Maciej ZANIEWSKI

Wydział Lekarski w Zabrze**I. Nagrody indywidualne II stopnia**

1. Prof. dr hab. n. chem. Danuta BODZEK

2. Dr hab. n. med. prof. ŚAM Krystyna
DOBOSIEWICZ

II. Nagroda zespołowa II stopnia

Prof. dr hab. n. med. Bolesław GWÓŹDŹ

Dr n. med. Teresa POGORZELSKA

Dr n. med. Jadwiga JOŚKO

Dr n. med. Jacek GABRYŚ

Dr n. biol. Halina JĘDRZEJOWSKA-
-SZYPUŁKA

Dr n. med. Jacek KARPE

Wydział Farmaceutyczny**I. Nagroda indywidualna I stopnia**

Dr hab. n. med. prof. ŚAM Barbara
BŁOŃSKA

II. Nagroda zespołowa I stopnia

Dr n. przyr. Zdzisława KONDERA-
-ANASZ

Mgr Anna MERTAS

Dr n. farm. Leszek ŚLIWIŃSKI

Dr n. przyr. Maria TEISTER
Dr n. przyr. Janusz MIROŚLAWSKI
Mgr Jolanta KOWOL
Mgr Małgorzata DALEWSKA
Dr n. chem. Zygmunt ZAWADA
Dr n. farm. Anna SUŁKOWSKA
Lek. Dorota DUDEK-DYCZKOWSKA
Lek. Piotr WRÓBLEWSKI

NAGRODY REKTORSKIE

w zakresie organizacji za r. akad.
1996/1997

Prof. zw. dr hab. n. przyr. Tadeusz
WILCZOK
Dr hab. n. med. Witold LUKAS
Dr n. med. Marcin BUJAK

NAGRODY

im. Prof. Jerzego Szaflarskiego dla naj-
lepszego opiekuna Koła STN w 1997 r.

Dr n. med. Krystyna TWARDOWSKA-
SAUCHA (1996)
Dr n. med. Danuta KUŚNIERCZYK-
GROCHOWINA (1997)

* * *

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Dr. n. med. Adam MAŚLANKIEWICZ,
adiunkt II Katedry i Kliniki Chorób We-
wnętrznych w Katowicach

Urodził się 2 czerwca 1942 w Kromo-
wie pow. Zawiercie, syn Mieczysława i Wan-
dy z d. Cieśla. Świadcstwo dojrzałości uzy-
skał w 1960 r. w II Liceum Ogólnokształ-
cącym im. Wilhelma Piecka w Katowicach.
W latach 1961–1967 studiował medycynę
na Wydziale Lekarskim ŚAM w Katowi-
cach.

Pracę zawodową rozpoczął w 1968 r. w
Państwowym Szpitalu Klinicznym nr 1 w
Zabrzu. Od 1969 r. pracował w Katedrze
i Klinice Chorób Wewnętrznych i Zawodo-
wych (początkowo na stanowisku asysten-
ta, a później st. asystenta). Dn. 1 IX 1974 r.
decyzją władz Uczelni został przeniesiony

do nowo utworzonej II Katedry i Kliniki
Chorób Wewnętrznych w Katowicach-Ligo-
cie. W 1972 r. uzyskał specjalizację pier-
wszego, a w 1975 r. drugiego stopnia z
zakresu chorób wewnętrznych. W 1976 r.
na podstawie dysertacji: *Wpływ soli kwa-
su teofilino-7-octowego z ksylolakainą na
zaburzenia rytmu oraz niektóre właści-
wości mięśnia serca* otrzymał stopień dra
n. med. W tym samym roku mianowany
został na stanowisko adiunkta.

Jego zainteresowania naukowe i zawo-
dowe skupiały się głównie na kardiologii,
sonografii dopplerowskiej układu wrot-
nego oraz wpływie czynników zanieczysz-
czających środowisko naturalne na układ
krążenia.

Autor kilkunastu prac z dziedziny kar-
diologii i ochrony środowiska oraz pracy
zastrzeżonej prawami patentowymi. Ucze-
stniczył w realizacji wielu centralnych pro-
gramów badawczych. Organizator i czynny
uczestnik zjazdów i kursów szkoleniowych.

Pełnił funkcję kierownika, działającej
na bazie II Katedry i Kliniki Chorób Wew-
nętrznych, Pracowni Badań Czynnościowych
Układu Krążenia. Był jedynym na terenie
CSK lekarzem wykonującym badania kon-
sultacyjne z zakresu kardiologii.

W działalności dydaktycznej prowadził
samodzielne seminaria i wykłady z zakre-
su badań czynnościowych układu krąże-
nia. Opracował własny program dydakty-
czny z kardiologii dla studentów III roku
Wydziału Lekarskiego.

Laureat wielu nagród JM Rektora ŚAM
za osiągnięcia w pracy dydaktycznej i na-
ukowo-badawczej. Odznaczony Złotą Od-
znaką „Zasłużonemu w rozwoju wojewó-
dztwa katowickiego” (1988).

Aktywnie uczestniczył w pracach: Pol-
skiego Towarzystwa Lekarskiego, Towa-
rzystwa Internistów Polskich oraz Pol-
skiego Towarzystwa Kardiologicznego.

Zmarł 19 VIII 1997 w Katowicach. Po-
chowany w Katowicach na cmentarzu
przy ulicy Murckowskiej.

Paweł Bojko

V. KONFERENCJE, SYMPOZJA, ZJAZDY NAUKOWE

58 ZJAZD TOWARZYSTWA CHIRURGÓW POLSKICH

Klinika Chirurgii Przewodu Pokarmowego ŚAM była organizatorem **58 Zjazdu Towarzystwa Chirurgów Polskich**, który odbywał się w Katowicach w dniach 17–20 września br. Uczestniczyło w nim blisko 2000 chirurgów z całej Polski, w tym największe sławy polskiej chirurgii, a także liczne grono wybitnych specjalistów z zagranicy, m.in. E. BRADLEY III z Buffalo, D. JAECK ze Strasburga, W. KOZUSCHEK z Bochum, P. SCHWILLE z Erlangen, H. PICHLMEIER z Kolonii, H. AHLMAN z Göteborga, M. MITO z Asahikawa.

Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego oraz Komitetu Naukowego Zjazdu był prof. dr hab. Zygmunt GÓRKA. Na zjazd zgłoszono ponad 800 prac, 300 spośród nich Komitet Naukowy zakwalifikował do przedstawienia w trakcie obrad, a blisko 200 do opublikowania w pamiętniku zjazdowym, jaki został wydany w ra-

mach „Wiadomości Lekarskich” (1997, suplement 1, cz. 1, 2).

Uroczyste otwarcie zjazdu miało miejsce w katowickim „Spodku”. Wśród gości honorowych obecni byli wiceminister zdrowia i opieki społecznej, Wojciech RUDNICKI oraz metropolita katowicki – ks. arcybiskup Damian ZIMON, który odczytał specjalny telegram Ojca Św. zachęcający m.in. chirurgów do refleksji nad zadaniami i powołaniem lekarza.

Obrady – sesje i spotkania panelowe – odbywały się w pawilonach Międzynarodowych Targów Katowickich.

Zjazdowi towarzyszyły liczne imprezy kulturalne, m.in. wycieczki (do Oświęcimia, Pszczyny, Częstochowy, Tarnowskich Gór), spektakl w Teatrze Rozrywki w Chorzowie, koncert symfoniczny oraz – na zakończenie – weekend w Beskidach. (Red.)

VI. SPRAWY STUDENCKIE

II OGÓLNOPOLSKIE SYMPOZJUM STUDENCKICH KÓŁ NAUKOWYCH POŁOŻNICZO-GINEKOLOGICZNYCH, USTRÓŃ 25–26 X 1997

W dniach 25–26 X 1997 r. odbyło się w Ustroniu II Ogólnopolskie Sympozjum Studenckich Kół Naukowych Położniczo-Ginekologicznych pod honorowym protektoratem JM Rektora ŚAM – prof. dr hab. n. med. Zbigniewa RELIGI.

W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele 10 klinik ginekologiczno-położni-

czych akademii medycznych w kraju – laureaci sympozjów studenckich towarzystw naukowych.

Organizatorem Sympozjum było Studenckie Koło Naukowe IV Katedry i Kliniki Położnictwa i Ginekologii w Tychach, przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego – student Robert LATAŁA.

W imieniu rektora ŚAM uczestników Sympozjum powitał dziekan katowickiego Wydziału Lekarskiego – dr hab. n. med. prof. ŚAM Jan DUŁAWA.

Przedstawiono 30 prac naukowych z zakresu ginekologii zachowawczej i operacyjnej, perinatologii i neonatologii, które ocenione zostały przez międzyuczelniane jury profesorów i docentów pod przewodnictwem prof. dr. hab. n. med. Jerzego ROBACZYŃSKIEGO z Akademii Medycznej we Wrocławiu.

I miejsce przyznane zostało W. GRABOWSKIEMU, M. KAPUŚNIAK oraz D. CZULKIN z Koła Naukowego przy IV Katedrze i Klinice Położnictwa i Ginekologii ŚAM (kierownik: prof. dr hab. R. PORĘBA) za pracę pt.: *Aktualne problemy infekcji wirusem HIV u kobiet ciężarnych i noworodków*. II miejsce zdobyła praca A. ADAMIAK i M. BOGUSIEWICZA z Koła Naukowego przy II Katedrze i Klinice Położnictwa i Chorób Kobięcych AM w Lublinie (kierownik: prof. dr hab. J. JAKOWICKI) – pt.: *Biodegradacja kolagenu typu I oraz aktywność tkankowego inhibitora metaloproteinaz w błonach płodowych w ciąży donoszonej*, III miejsce otrzymały J. SZACHUŁOWICZ i B. SUCHOŃSKA z Koła Naukowego przy Katedrze i Klinice

Położnictwa i Ginekologii AM w Warszawie (kierownik: prof. dr hab. L. MARIA-NOWSKI) za pracę pt.: *Odległe skutki leczenia wewnątrzmacicznego choroby hemolitycznej*.

Z uwagi na wysoki i wyrównany poziom prezentowanych prac jury Sympozjum przyznało wyróżnienia 11 pracom, w tym 8 – opracowanym przez studentów Koła Naukowego przy IV Katedrze i Klinice Położnictwa i Ginekologii w Tychach. Pozostałe 3 wyróżnienia otrzymali studenci z Lublina, Białegostoku i Szczecina.

W ocenie jury najwyższą lokatę uzyskało Studenckie Koło Naukowe Kliniki Położnictwa i Ginekologii w Tychach pod opieką dr n. med. Adama SIPIŃSKIEGO, które zdobyło cenny puchar. Podczas uroczystości ogłoszenia wyników laureatom wręczone zostały dyplomy i puchary, wszyscy uczestnicy otrzymali certyfikaty udziału w Sympozjum.

Organizatorem kolejnego – III Sympozjum, które odbędzie się w 1998 r. będzie I Katedra i Klinika Położnictwa i Ginekologii AM w Warszawie.

Członek Jury Sympozjum,
Kurator STN ŚAM
prof. dr hab. n. med. Antoni Dyduch

VIII. NOWOŚCI WYDAWNICZE

1. Annales Academiae Medicae Silesiensis. Vol. 32. Katowice: ŚAM 1997.
2. Annales Academiae Medicae Silesiensis. Supl. 24. 45-lecie I Katedry Pediatrii w Zabrze i 10-lecie Śląskiego Centrum Pediatrii w Zabrze oraz 50-lecie Śląskiej Akademii Medycznej. Katowice: ŚAM 1997.
3. Anatomia topograficzna dla studentów stomatologii. Wyd. 2 popr. Red. J. Mikusek. Katowice: ŚAM 1997.
4. Bulletin. Silesian Medical Academy. Katowice 1997.
5. Informator. Śląska Akademia Medyczna. Katowice 1997.
6. Kurkowski J.: Człowiek i medycyna – pieniądze albo życie. Katowice: ŚAM 1997.
7. Mazurek U.: Biologia molekularna. Cz. 1. Katowice: ŚAM 1997.
8. Podstawy informatyki dla studentów medycyny i studiów podyplomowych.

- (Aut.: S. Szczęsny i in.) Wyd. 2. Katowice: ŚAM 1997.
9. Podstawy urologii. Podręcznik dla studentów medycyny i lekarzy pierwszego kontaktu. Red. M. Fryczkowski. Katowice: ŚAM 1997.
 10. Rośliny naczyniowe istniejących i projektowanych rezerwatów przyrody Mikroregionu Południowego Polski, ze szczególnym uwzględnieniem naturalnych zasobów roślin leczniczych. (Aut.: J. Żarnowiec i in.) Katowice: ŚAM 1997.
 11. Słownik medycyny i farmacji Górnego Śląska. Red. A. Puzio. T. 3 monograficzny (A-Z). Na pięćdziesięciolecie Śląskiej Akademii Medycznej. Katowice: ŚAM 1997.
 12. Wiadomości Lekarskie. Katowice 1997. Tom 50, nr 4-6.
 13. Wiadomości Lekarskie. Katowice 1997. Tom 50, nr 7-9.
 14. Wiadomości Lekarskie. Katowice 1997. Tom 50. Supl. 1. Cz. 1-2. 58 Zjazd Towarzystwa Chirurgów Polskich.

X. VARIA

JUBILEUSZ II KATEDRY I KLINIKI KARDIOLOGII W ZABRZU

W roku 1972, a więc 25 lat temu rozpoczął się proces tworzenia w Zabrzu pierwszej nowoczesnej kliniki kardiologicznej na Śląsku. Wprawdzie działał już wówczas w Katowicach oddział kardiologii prowadzony przez śp. docenta Bronisława KAROLCZAKA, wprawdzie byli lekarze, którzy zajmowali się kardiologią, jednak dopiero w Zabrzu udało się ówczesnemu docentowi Adamowi WOLAŃSKIEMU stworzyć placówkę, gdzie w sposób zintegrowany można było prowadzić pełnoprofilową diagnostykę i terapię kardiologiczną. Trzeba w tym miejscu dodać, że była to również duża zasługa wojewody gen. Jerzego ZIĘTKA, który dopomógł w zakupieniu sprzętu do pracowni hemodynamiki oraz sali intensywnej opieki kardiologicznej.

Docentowi Wolańskiemu pomagali wtedy, bardzo młodzi koledzy: Michał TENDERA, Lech POŁOŃSKI, Piotr GRYCHTOŁ, Władysław LIS, Andrzej STRZELECKI, Andrzej BOCHENEK, później doszli

następnici: Ewa KOZIELSKA, Zbigniew MAJCHER, Władysław PLUTA, Andrzej LEKSTON, Elżbieta ADAMOWICZ, Barbara KUŚNIERZ, Janusz KACZMARZYK, Wanda CABALA, Zdzisława STAŚKIEWICZ-ROŻEK.

Kolejno były uruchamiane poszczególne pracownie, by wreszcie po 2 latach wytężonej pracy, w roku 1974, oficjalnie została powołana Klinika Kardiologii Śląskiej Akademii Medycznej. Po przedwczesnej śmierci profesora WOLAŃSKIEGO, w roku 1975 funkcję p.o. kierownika kliniki sprawował krótko dr Władysław LIS, od roku 1976 zaś kierownikiem został profesor Stanisław PASYK. Po jego wyjeździe za granicę zostałem w 1980 roku przeniesiony z I Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych w Katowicach do zabrzańskiej Kliniki Kardiologii, której zespołem mam przyjemność kierować do chwili obecnej.

Po roku 1980 uruchomiliśmy pracownię holterowską, w 1986 rozpoczęto wykonywanie angioplastyk wieńcowych, w tym samym prawie okresie, bo w roku 1985, wykonano pierwszą biopsję serca.

Implantacji stymulatorów dokonywano już wcześniej, lecz dopiero w latach osiemdziesiątych uzyskaliśmy oficjalny status ośrodka implantującego stymulatory. W ciągu ostatnich lat udało się wymienić prawie całą aparaturę diagnostyczną na sprzęt drugiej generacji, niestety nie udało się wymienić murów.

Dorobek 25-lecia przedstawia się w przybliżeniu następująco: w Klinice było hospitalizowanych około 30 000 chorych (dla porównania w roku 1982 – 955, a w 1996 prawie dwa razy tyle – 1736, przy tej samej liczbie łóżek). Wykonano 11 000 cewnikowań serca, w tym 4600 koronarografii, prawie 1000 PTCA, 400 biopsji, implantowano 1800 rozruszników, pracownia izotopowa wykonała 8000 badań przeciekowych i 2500 oznaczeń frakcji wyrzutowej, pracownia UKG ok. 60 000 badań, EKG ok. 200 000.

Chociaż Klinika obejmowała zasięgiem działalności cały region, to trzeba podkreślić, że około 1/3 chorych stanowili mieszkańcy Zabrze, co wynikało m.in. z faktu pełnienia przez Klinikę ostrych dyżurów internistycznych dla miasta.

Działalność dydaktyczna Kliniki to zajęcia z zakresu kardiologii i chorób wewnętrznych dla ponad 20 roczników studentów Wydziału Lekarskiego oraz Oddziału Stomatologii.

Znaczącym wydarzeniem w działalności Kliniki było niewątpliwie nawiązanie współpracy z ówczesnym docentem, a obecnie rektorem Akademii – profesorem Zbigniewem RELIGĄ. W naszej Klinice w roku 1986 przygotowano m.in. dwóch chorych do pierwszych transplantacji serca. Obecnie współdziałamy w sposób bardzo ścisły z wszystkimi (trzema) klinikami kardiochirurgicznymi ŚAM.

Ogromna liczba lekarzy uzyskujących specjalizacje odbywała w naszej Klinice staże, ponadto przeprowadzono 2 habilitacje, 2 osoby otrzymały tytuł profesora, doktoraty uzyskało 16 naszych pracowników oraz 27 lekarzy z terenu. Kadra Kliniki odbywała też zagraniczne staże naukowe, a z jej grona wywodzi się niemała grupa ordynatorów oddziałów kardiologi-

cznych i wewnętrznych na terenie regionu. Są to: koleżanki i koledzy KUŚNIERZ, STRZELECKI, ŻOŁNA, PLUTA, KARDASZEWICZ, KACZMARZYK, GRYCHTOŁ, FRYCZ, STAŚKIEWICZ. Profesor Michał TENDERA objął funkcję kierownika III Kliniki Kardiologii w Katowicach, a obecnie piastuje również godność prezesa Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego. Pracownicy Kliniki pełnili lub pełnią liczne odpowiedzialne funkcje w Uczelni (prorektora, dziekana, prodziekana), byli wybierani do Senatu i Rady Wydziału powoływani do uczelnianych komisji, pełnią też funkcje specjalistów wojewódzkich. Niektórzy z nas brali udział w tworzeniu od podstaw odrodzonego samorządu lekarskiego.

Liczba prac naukowych opublikowanych bądź wygłoszonych na konferencjach naukowych w ciągu 25 lat przekracza kilkaset. Osiągnięcia Kliniki, zwłaszcza w zakresie badań nad kardiomiopatiami czy sercem płucnym stały się znane w nauce polskiej.

Nasze spotkania nie ograniczały się do codziennej pracy lekarskiej, naukowej czy dydaktycznej. Wielokrotnie w przeszłości organizowane były wspólne imprezy czy to sportowe, jak wyjazdy na narty, wycieczki, czy to „oblewania” kolejnych osiągnięć zawodowych i okazji rodzinnych.

Obecne jubileuszowe obchody rozpoczęły się konferencją naukową poświęconą beta-blokerom, która odbyła się 17 kwietnia 1997 w Teatrze Nowym w Zabrzu, z udziałem m.in. prof. Johna CRUICKSHANKA z Manchesteru, a zakończyły spotkaniem naukowo-towarzystkim w Korbielowie w dniach 17-19 października br. W spotkaniu uczestniczyli niemal wszyscy lekarze pracujący w Klinice od samego początku, w tym również z zagranicy. W ciągu minionych lat udało nam się – jak sądzę – stworzyć dobrą atmosferę zespołowego działania, co nie należy do częstych zjawisk we współczesnym życiu społecznym.

Borykamy się, niestety, z ogromnymi trudnościami lokalowymi. Stary budynek

szpitala, pamiętający czasy cesarza Wilhelma, wymaga kapitalnego remontu, którego nie doczekał się dotąd w swej 90-letniej historii. Klinika odgrywająca znaczną rolę w regionie, dysponująca nowoczesnym sprzętem oraz doskonale wyszkoloną kadrą oczekuje z nadzieją na

przeniesienie do Akademickiego Centrum Medycznego w Zabrze-Maciejowie, gdzie – oby tak się stało – będzie mogła kontynuować działalność przez co najmniej następne 25 lat.

prof. dr hab. Jan Wodnietki

* * * * *

NAUKOWA WIZYTA W KATEDRZE FARMAKOLOGII

W dniach od 15 do 22 października br. gościł w Śląskiej Akademii Medycznej prof. dr Jashovam SHANI z The Hebrew University of Jerusalem, Department of Pharmacology, School of Pharmacy, zaproszony do Katedry i Zakładu Farmakologii w Zabrzu w ramach współpracy naukowej.

Profesor SHANI zapoznał się z aktualnie prowadzonymi w Katedrze badaniami, uczestniczył także w jednym z eksperymentów na zwierzętach.

Wspólnie z kierownikiem Katedry omówił i uzgodnił plany współdziałania na najbliższe lata. Została też opracowana ostateczna wersja wspólnej publikacji: *Central exposure of pregnant rats to cadmium and diazepam, change the reactivity of the central dopaminergic, serotonergic and muscarinic receptors, as well as of glucose uptake, in their offspring*, oraz treść komunikatu naukowego, który zostanie przedstawiony podczas XIII Kongresu Polskiego Towarzystwa Farmakologicznego we wrześniu 1998 roku.

Ponadto w trakcie swego pobytu profesor SHANI wygłosił wykład pt. *Three medical indications of the magnesium are treated at the Dead-Sea: Psoriasis, hypertension and asthma* (16 października) oraz zwiedził inne jednostki Akademii, wizytował również Instytut Farmakologii Polskiej Akademii Nauk w Krakowie.

Prof. dr hab. Ryszard Brus

LUX EX SILESIA

Prof. dr hab. dr h.c. Jerzy ZIELIŃSKI, nasz wybitny urolog, emerytowany kierownik I Katedry i Kliniki Urologii ŚAM otrzymał podczas XVII Międzyuczelnianej Inauguracji Roku Akademickiego, która odbyła się 6 października b.r. w katowickiej katedrze Chrystusa Króla, nagrodę „Lux ex Silesia” (Światło ze Śląska) „za wnoszenie trwałych wartości w kulturę duchową promieniującą z Górnośląskiej Ziemi”.

Nagroda została ustanowiona przez metropolitę katowickiego ks. arcybiskupa Damiana ZIMONIA i jest przyznawana przez kilkunastoosobową kapitułę złożoną z przedstawicieli środowisk naukowych, kulturalnych i duchowieństwa.

Profesor Jerzy ZIELIŃSKI jest czwartym laureatem zaszczytnego wyróżnienia – po prof. dr hab. Irenie BAJEROWEJ z Uniwersytetu Śląskiego, kompozytorze Wojciechu KILARZE oraz ks. biskupie opolskim Alfonsie NOSSOLU. (Red.)

* * *

DOKTORAT HONOROWY DLA PROFESORA FRANCISZKA KOKOTA

Senat Uniwersytetu im. Józefa Śafařika w Koszycach na Słowacji nadał tytuł doktora honoris causa naszemu wybitnemu nefrologowi, prof. dr. hab. dr. h.c. Franciszkowi KOKOTOWI. Uroczysta promocja miała miejsce 22 października br. w Koszycach. Promotorem przewodu był prof. Mi-

rosław MYDLIK, kierownik koszyckiej Kliniki Nefrologii.

Jest to już czwarty honorowy doktorat profesora KOKOTA, wcześniej godność tę nadały profesorowi trzy akademie medyczne – we Wrocławiu, w Szczecinie oraz w Katowicach. (Red.)

* * *

**PROFESOR
EUGENIUSZ J. KUCHARZ
ODZNACZONY MEDALEM
UNIwersYTETU W OŁOMUŃCU**

Podczas uroczystości otwarcia obrad II Środkowoeuropejskiego Zjazdu Medycyny Wewnętrznej w Ołomuńcu (Republika Czeska) rektor Uniwersytetu, prof. dr Karel LENHART i dziekan Wydziału Lekarskiego doc. dr Jana MAŠÁKOVÁ wręczyli medale Uniwersytetu im. F. Palackiego dwóm internistom – prof. dr. Ettore BARTOLLI (Włochy) oraz prof. dr. Eugeniuszowi Józefowi KUCHARZOWI (Śląska Akademia Medyczna).

Rektor Uniwersytetu w Ołomuńcu podkreślił zasługi wyróżnionych dla integracji europejskiego środowiska lekarskiego.

Prof. dr Ettore BARTOLLI – kierownik Kliniki Chorób wewnętrznych w Udine, był inicjatorem i organizatorem I Środkowoeuropejskiego Kongresu Medycyny Wewnętrznej (Udine 1996).

Prof. dr Eugeniusz J. KUCHARZ – kierownik IV Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych w Tychach, już drugą kadencję reprezentuje internistów Europy Środkowej i Wschodniej w Komitecie Wykonawczym *International Society of Internal Medicine*.

Jego zasługą jest włączenie do tej organizacji wielu towarzystw internistycznych różnych krajów, m.in. Łotwy, Estonii i Białorusi. W Ołomuńcu pełnił funkcję wiceprezydenta zjazdu. Jest też organizatorem kolejnego – III Środkowoeuropejskiego Kongresu Medycyny Wewnętrznej, który odbędzie się w Polsce w 1998 roku.

dr Anna Kotulska

* * *

**NAGRODA
DLA MŁODEGO KARDIOLOGA**

Dr Maciej SOSNOWSKI, adiunkt z III Kliniki Kardiologii Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach został tegorocznym zwycięzcą konkursu „*Winner of young researchers award in cardiology*”, organizowanego przez Bristol-Myers Squibb międzynarodowy koncern farmaceutyczny. Laureat otrzymał grant naukowy za zastosowanie komputerów w analizie EKG. (Red.)

Redagują: Alfred Puzio z zespołem redakcyjnym
Adres redakcji: Śląska Akademia Medyczna, ul. Pomiatowskiego 15, 40-952 Katowice
skł. poczt. 251, tel. i fax: 57 12 34
Skład i łamanie: J. Polczyk, J. Regulska – Sekcja Komputerowego Składu Drukarskiego Biblioteki Głównej
Druk: Zakład Poligrafii SAM, Katowice, ul. Medyków

ISSN 0867-7646